

ПРОФІЛЬ ГРОМАДИ МІСТА МЕНА

Підготовлено

Менською міською радою

та

Агенцією «ЧернігівІнвест»

у співпраці з

Проектом «Економічний розвиток міст»

За підтримки USAID

Січень 2008

ЗМІСТ

Перелік таблиць	3
I. ВСТУП.....	4
II. КОРОТКА ДОВІДКА	4
III. НАСЕЛЕННЯ	6
IV. ЖИТЛО	9
V. ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ.....	12
V.A. Зайнятість.....	12
V.B. Заробітна плата	15
V.C. Безробіття.....	18
VI. ЕКОНОМІКА	22
VI.A. Суб'єкти господарювання.....	22
VI.B. Найбільші роботодавці	27
VI.C. Міський бюджет.....	29
VII. ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА	32
VIII. ДОВКІЛЛЯ	34
IX. ТУРИЗМ	35
X. ПЛАНИ РОЗВИТКУ	35
XI. ПІДСУМКИ.....	38

Перелік таблиць

[Таблиця 1. Порівняльна характеристика міста](#)

[Таблиця 2. Чисельність мешканців](#)

[Таблиця 3. Природний та міграційний рух населення](#)

[Таблиця 4. Розподіл населення за віком](#)

[Таблиця 5. Житлове забезпечення населення](#)

[Таблиця 6. Введення нового житла](#)

[Таблиця 7. Зайняте населення](#)

[Таблиця 8. Зайнятість за видами діяльності](#)

[Таблиця 9. Середньомісячна номінальна зарплата](#)

[Таблиця 10. Заробітна плата за видами діяльності](#)

[Таблиця 11. Рівень зареєстрованого безробіття](#)

[Таблиця 12. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти](#)

[Таблиця 13. Зареєстровані безробітні за тривалістю безробіття](#)

[Таблиця 14. Вікова структура зареєстрованих безробітних](#)

[Таблиця 15. Зареєстровані суб'єкти господарської діяльності в місті](#)

[Таблиця 16. Суб'єкти господарювання на 1000 жителів](#)

[Таблиця 17. Суб'єкти Державного реєстру за видами діяльності](#)

[Таблиця 18. Підприємства міста за чисельністю працівників](#)

[Таблиця 19. Обсяг продукції та послуг за видами діяльності в порівняних цінах](#)

[Таблиця 20. Прямі іноземні інвестиції](#)

[Таблиця 21. Найбільші роботодавці](#)

[Таблиця 22. Доходи міського бюджету на одного мешканця](#)

[Таблиця 23. Виконання доходної частини загального фонду міського бюджету за 11 місяців 2007 року](#)

[Таблиця 24. Виконання доходної частини спеціального фонду міського бюджету за 11 місяців 2007 року](#)

[Таблиця 25. Наявні земельні ділянки](#)

[Таблиця 26. Випускники середніх начальних закладів](#)

[Таблиця 27. Енергоспоживання \(на рік\)](#)

[Таблиця 28. Програми економічного розвитку](#)

[Таблиця 29. Планована інвестиційна діяльність у місті до 2010 р.](#)

[Таблиця 30. Основні об'єкти благоустрою на 2008 рік](#)

I. ВСТУП

Цей Профіль громади було підготовлено у грудні 2007-січні 2008 року. Базова інформація, використана для підготовки Профілю громади, надана в узагальненому вигляді Менською міською радою і отримана з наступних джерел: районне управління статистики, районний центр зайнятості, районна державна адміністрація тощо. Джерелами даних, що характеризують загальнонаціональні та обласні тенденції, є Держкомстат (www.ukrstat.gov.ua), Головне управління статистики в Чернігівській області (www.chernigivstat.gov.ua) та Чернігівська облдержадміністрація. Аналіз здійснено експертами Агенції «ЧернігівІнвест» за методологічної та консультативної підтримки фахівців проекту «Економічний розвиток міст».

Окрім даних по Україні та Чернігівській області, для порівняння за деякими параметрами наводяться показники міст-конкурентів – районних центрів північного регіону, які за розташуванням, кількістю населення, історичним та економічним розвитком співвідносні із Меною. Це місто Корюківка Чернігівської області та місто Кролевець Сумської області.

Метою підготовки Профілю громади було отримання об'єктивної статистичної інформації про основні тенденції економічного розвитку міста. На основі аналізу Профілю та результатів вивчення думки місцевих підприємців буде визначено головні чинники, що стримують розвиток місцевої економіки, їхні причини та можливі наслідки. Після цього Експертний комітет стратегічного планування визначить шляхи усунення або мінімізації існуючих проблем та максимального використання позитивних тенденцій. Результатом цієї роботи стане підготовка Стратегічного плану економічного розвитку міста.

II. КОРОТКА ДОВІДКА

Місто Мена знаходиться на півночі України, у центральній частині Чернігівської області і є адміністративним та економічним центром Менського району (див. Мал. 1, 2).

Мал. 1. Чернігівська область на мапі України

Мал. 2. Менський район на мапі Чернігівської області

Профіль громади міста Мена

Рельєф місцевості являє собою у північно-східній частині району підвищене плато, особливо у Придесенні. Ґрунти дерново-підзолисті, опідзолені та болотисті. Ліси (сосна, береза, вільха, клен, липа) займають 11,2 тис. га.

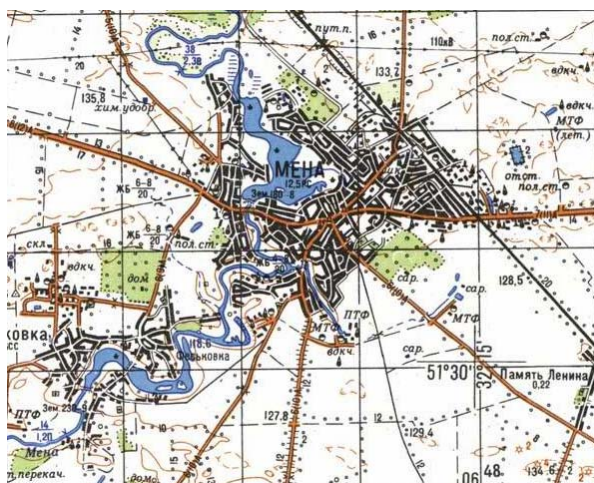
Корисні копалини представлені родовищем будівельного піску, глини, мінеральної води. Територією району протікає р. Десна з притокою р. Мена, на якій розташоване місто Мена.

Відстань до Мени від обласного центру складає: залізницею 211 км, автотранспортом – 68 км.

Перша офіційна згадка про Мену відноситься до 1408 року, коли вона перебувала у складі Литовського князівства. Однак дослідники вважають, що місто веде свою історію з 1066 року, коли воно згадується у Лаврентіївському літописі. У 1966 році Мена відзначила своє 900-річчя.

З 1618 місто належить Польщі. З 1654 Мена – сотенне містечко спочатку Ніжинського, а потім Чернігівського полку. Містечко користувалось магдебурзьким правом. З 1782 року Мена в складі Сосницького повіту Чернігівського намісництва, з 1797-го – волосний центр Малоросійської губернії, з 1802 – Чернігівської губернії. У середині 19 століття налічувалося 300 дворів, 3460 жителів, у 1874-ому відкрито залізницю. У повіті поширювалося виробництво тютюну, який вивозили в різні міста Росії та на європейські ринки (у 70-90 роках 19 століття – близько 800 тис. пудів щороку). З 1923-го Мена – селище міського типу, центр Сновської, з 1925 – Конотопської округи, з 1932 – райцентр Чернігівської області. З 1966 року Мена має статус міста.

Планувальна структура міста є досить складною. Мена має 94 вулиці та 30 провулків. Генеральний план міста застарів (його дія закінчується у 2008 році). Межі міста визначено.

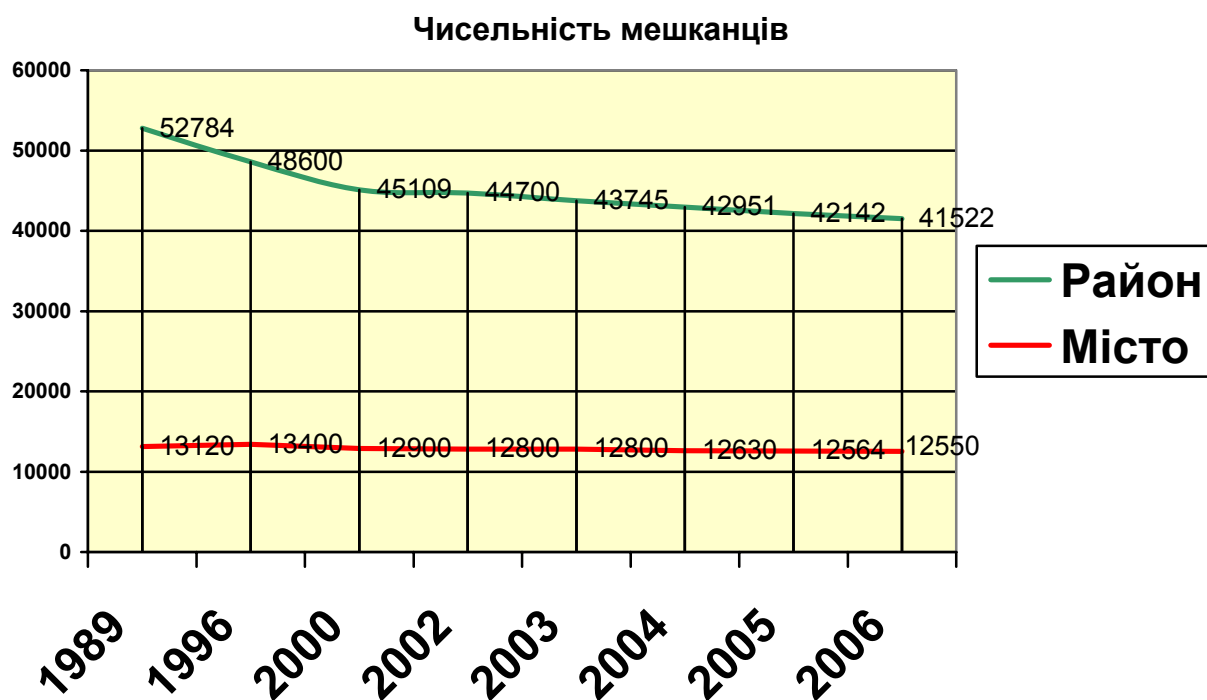
Мал. 3. Місто Мена

Таблиця 1. Порівняльна характеристика міста

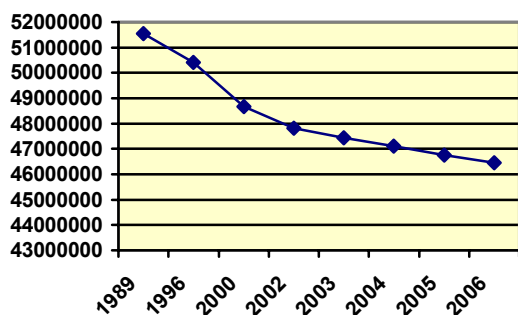
	Площа (км ²)	Площа у % до загальної площі країни	Населення	Населення у % до загального населення країни	Щільність населення
Місто	15,68	0,003%	12550	0,027%	800,38
Район	1376	0,228%	41522	0,089%	30,18
Область	31900	5,284%	1143400	2,461%	35,84
Україна	603700	100,000%	46465700	100,000%	76,97

III. НАСЕЛЕННЯ

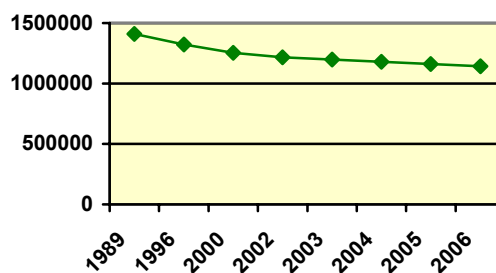
	1989	1996	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Місто	13120	13400	12900	12800	12800	12630	12564	12550
Район	52784	48600	45109	44700	43745	42951	42142	41522
Область	1408722	1323691	1253852	1216653	1198275	1179200	1159900	1143400
Україна	51556513	50400041	48663609	47823108	47442081	47100500	46749200	46465700

Як видно зі схеми, динаміка зміни кількості населення міста Мена відрізняється стабільністю. За 10 років (1996-2006) населення зменшилось лише на 6,8% (аналогічний показник по району за той же період зменшився на 17%; по області – на 15,8%, по Україні – майже на 11%). Якщо темп збережеться незмінним протягом наступних 5 років, у 2012 році населення Мени наблизатиметься до 12 тисяч осіб.

Динаміка чисельності населення України

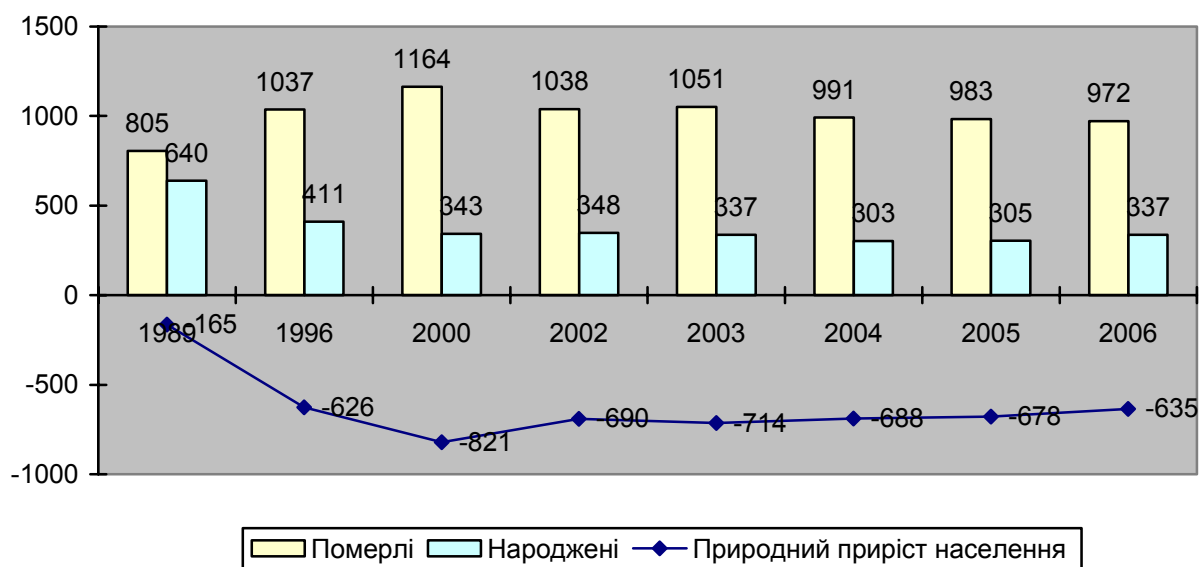
Динаміка чисельності населення Чернігівської області

Профіль громади міста Мена

	1989	1996	2000	2002	2003	2004	2005	2006
Народжені	640	411	343	348	337	303	305	337
Померлі	805	1037	1164	1038	1051	991	983	972
Природний приріст населення	-165	-626	-821	-690	-714	-688	-678	-635
Прибулі	1766	692	831	797	786	733	821	815
Вибулі	1653	734	885	809	897	839	952	800
Механічний приріст	113	-42	-54	-12	-111	-106	-131	15
Загальне збільшення (зменшення)	-52	-668	-875	-702	-825	-794	-809	-620
Ланцюговий індекс – чисельність населення	99,61%	95,25%	93,65%	94,80%	93,94%	94,09%	93,95%	95,29%

Природний приріст населення протягом останніх 19 років стабільно має негативний характер. Найгірша ситуація спостерігалася у 2000 році, коли смертність перевищила народжуваність на 821 випадок. Протягом останніх трьох років ситуація дещо стабілізувалася, смертність демонструє тенденцію до поступового зменшення, народжуваність коливається.

Природний рух населення (район)

Вікова група	1989	%	2000	%	2006	%
Чоловіки 0-14 років	X	X	3902	8,65%	2976	7,17%
Жінки 0-14 років	X	X	3776	8,37%	2913	7,02%
Чоловіки і жінки 0-14 років разом	10298	19,51%	7678	17,02%	5889	14,18%
Чоловіки 15-24 роки	X	X	3251	7,21%	2549	6,14%
Жінки 15-24 роки	X	X	2970	6,58%	2248	5,41%

¹ Тут та в деяких наступних таблицях через особливості статистичного обліку наведені дані по Менському району. Незважаючи на певні розбіжності абсолютних показників, загальні тенденції відповідають тенденціям розвитку міста Мена.

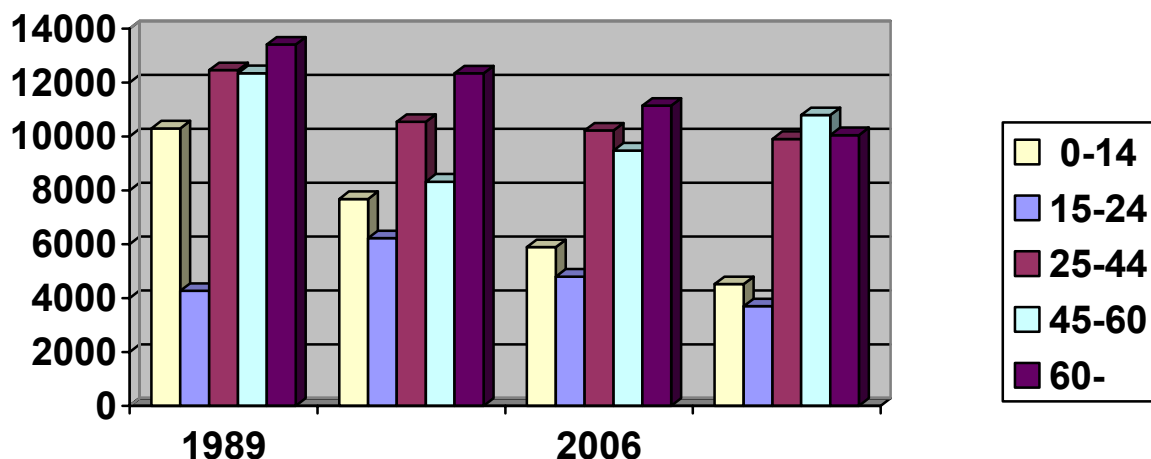
² Дані по району.

Профіль громади міста Мена

Вікова група	1989	%	2000	%	2006	%
Чоловіки і жінки 15-24 роки разом	4267	8,08%	6221	13,79%	4797	11,55%
Чоловіки 25-44 роки	X	X	5327	11,81%	5279	12,71%
Жінки 25-44 роки	X	X	5219	11,57%	4943	11,90%
Чоловіки і жінки 25-44 роки разом	12462	23,61%	10546	23,38%	10222	24,62%
Чоловіки 45-60 років	X	X	3923	8,70%	4482	10,79%
Жінки 45-60 років	X	X	4400	9,75%	4996	12,03%
Чоловіки і жінки 45-60 років разом	12345	23,39%	8323	18,45%	9478	22,83%
Чоловіки старші 60 років	X	X	3947	8,75%	3695	8,90%
Жінки старші 60 років	X	X	8394	18,61%	7441	17,92%
Чоловіки і жінки старші 60 років разом	13412	25,41%	12341	27,36%	11136	26,82%
«Віковий індекс»	130,2%		160,7%		189,1%	

Протягом 6 років помітно зросла частка населення у віці 45-60 років. Натомість кількість інших вікових груп скоротилась. Найбільше це стосується дітей та молоді (0-14 та 15-24 роки). Тривожним показником є зростання «вікового індексу» – відношення кількості людей, старших за 60 років, до людей, молодших за 15 років. Якщо існуюча тенденція збережеться протягом наступних років, у 2012 році кількість населення, старшого за 60 років, перевищить кількість населення, молодшого за 15 років, більш ніж удвічі.

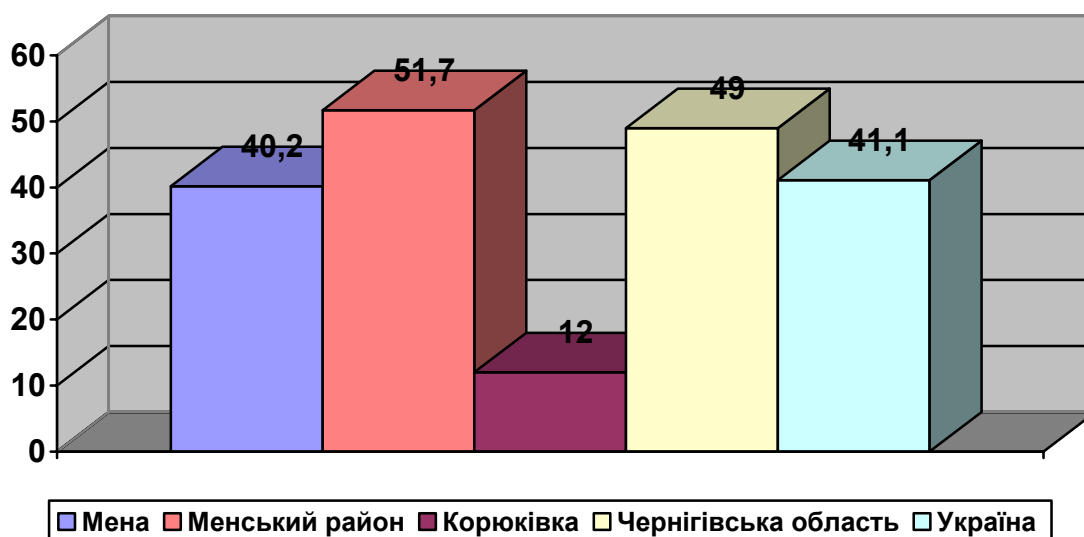
Вікові групи (район)

IV. ЖИТЛО

Таблиця 5. Житлове забезпечення населення ³								
	1960	1970	1980	1990	1995	2000	2003	2006
Заселені будинки	X	X	X	X	X	20041	19897	19631
Заселені помешкання	X	X	X	X	X	21826	21670	21487
% помешкань, підключених до комунального водопостачання	X	X	X	23,80%	22,00%	10,70%	11,20%	12,00%
% помешкань, підключених до комунального газопостачання	X	X	X	55,60%	84,10%	74,90%	77,10%	77,70%
% помешкань, підключених до комунальної системи каналізації	X	X	X	22,50%	19,80%	9,70%	10,20%	10,90%
% помешкань, підключених до центрального опалення	X	X	X	18,10%	35,00%	17,30%	15,00%	17,90%
Кількість помешкань на 100 мешканців	X	X	X	X	X	48,4	49,5	51,7

Кількість помешкань на 100 жителів, 2006

Житлове забезпечення населення Менського району зростає повільно, головним чином за рахунок скорочення загальної кількості населення, а не будівництва нового житла. Станом на 2006 рік на 100 мешканців припадало 51,7 помешкань. В тому ж періоді кількість населення, молодшого за 14 років, яке не потребує власного житла, досягла 14,2%. Можна обрахувати,

³ Дані по району

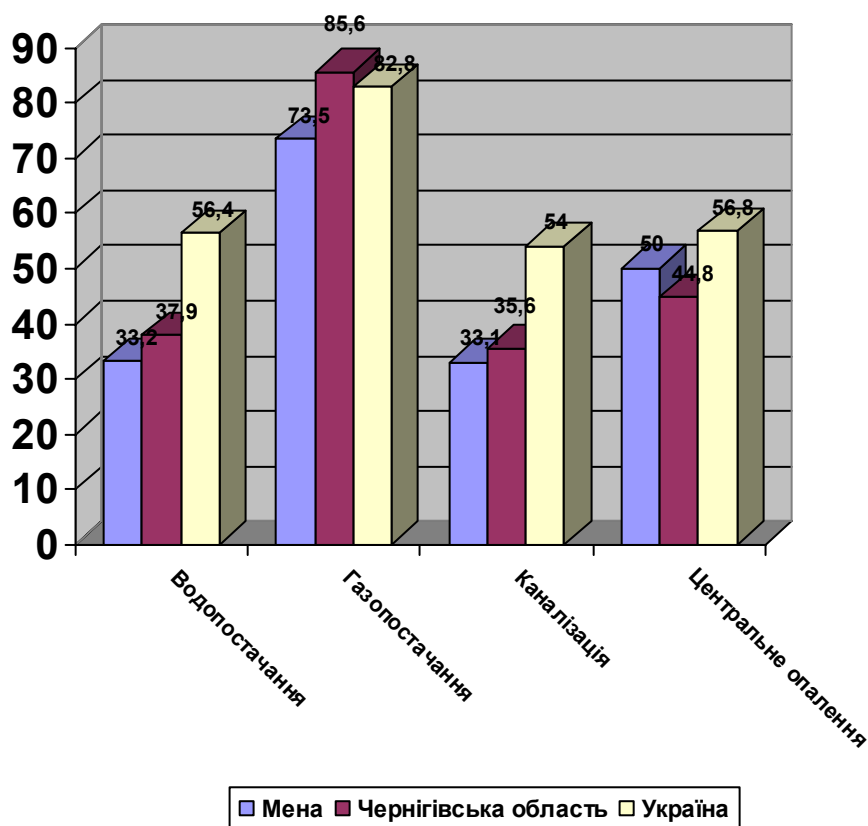
Профіль громади міста Мена

що на 1,7 дорослих жителів Менського району припадає одне помешкання. Для порівняння, у місті Корюківка Чернігівської області одне помешкання припадає на сімох дорослих мешканців (12 помешкань на 100 мешканців, 16% населення молодші за 15 років). У місті Кролевець Сумської області одне помешкання припадає на трьох дорослих жителів (29 помешкань на 100 мешканців, 13% населення молодші за 15 років).

Кількість помешкань у місті Мена у 2006 році склала 5044, що в перерахунку на 100 жителів становить **40,2**. Така кількість помешкань по відношенню до кількості населення є досить високою, наближаючись до середнього показника по Україні. Враховуючи тенденцію зменшення кількості населення, різке збільшення попиту на житло у Мені протягом наступних років може бути викликано зниженням цін на нерухомість (що маловірогідно), покращенням умов довгострокового кредитування або зростанням кількості дорослого населення. Останній чинник матиме місце за рахунок поступового переходу членів вікової групи 0-14 років до вікової групи 15-24 роки, однак це достатньо довготривалий процес.

Відтак, відповідно до об'єктивних даних проблема із житловим забезпеченням у Мені не є гострою, щонайменше з кількісної точки зору. Що стосується якісної сторони питання, відсоток помешкань, підключених до комунальних мереж є дещо нижчим за середній показник по Україні, а також за середній показник по області за виключенням центрального опалення. Тому можна зробити припущення, що проблема із житлом таки існує, однак її причиною є не нестача наявних помешкань, а **моральна застарілість існуючого житла**.

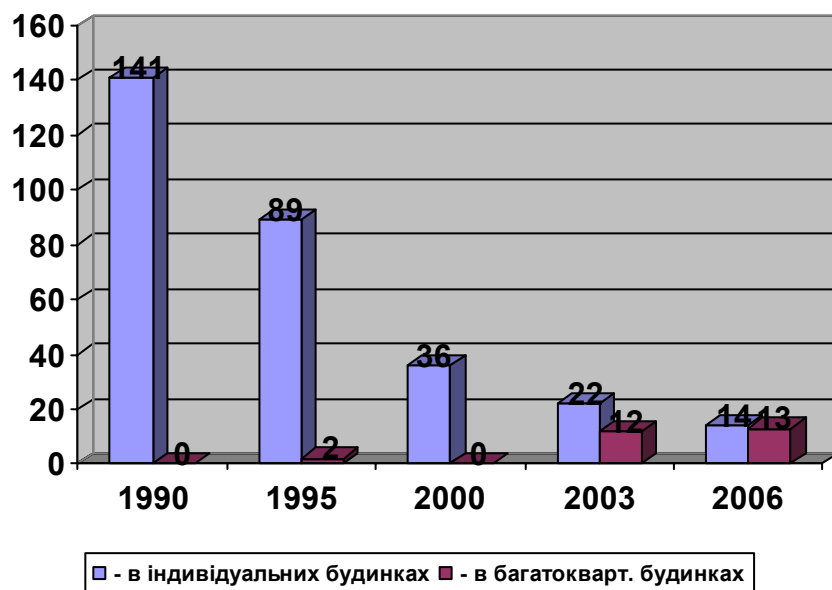
**Частка помешкань, підключених до комунальних мереж
(2006, %)**

Профіль громади міста Мена

Таблиця 6. Введення нового житла ⁴					
	1990	1995	2000	2003	2006
Новозбудовані житлові будинки разом, у тому числі:	141	90	36	23	15
- індивідуальні будинки	141	88	36	22	14
- % індивідуальних будинків	100,00%	97,78%	100,00%	95,65%	93,33%
Новозбудовані помешкання разом, у тому числі:	141	91	36	34	27
- в індивідуальних будинках	141	89	36	22	14
- в багатоквартирних будинках	0	2	0	12	13
- % в індивідуальних будинках	100,00%	97,80%	100,00%	64,71%	51,85%
Середня ринкова ціна 1 м ² площі нового помешкання, грн.:					
- в індивідуальних будинках					
- в багатоквартирних будинках					
Середній розмір нового помешкання, м ²		71	80	103	78

Динаміка введення нових помешкань

Як видно з гістограми, існує тенденція до зменшення кількості введення в експлуатацію нових помешкань, однак у обсязі новозбудованих помешкань зростає частка тих, що знаходяться у багатоквартирних будинках. Загальна кількість будинків та помешкань у Менському районі поступово зменшується (див. таблицю 5). Можна констатувати **низькі темпи будівництва нового житла**, що, з огляду на моральну застарілість існуючого житлового фонду, є негативною тенденцією.

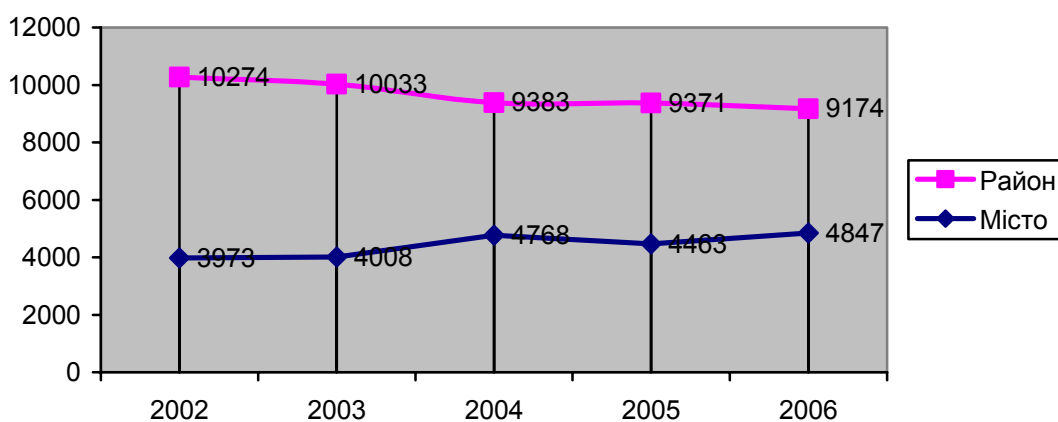
⁴ Дані по району

V. ЗАЙНЯТІСТЬ І ДОХОДИ

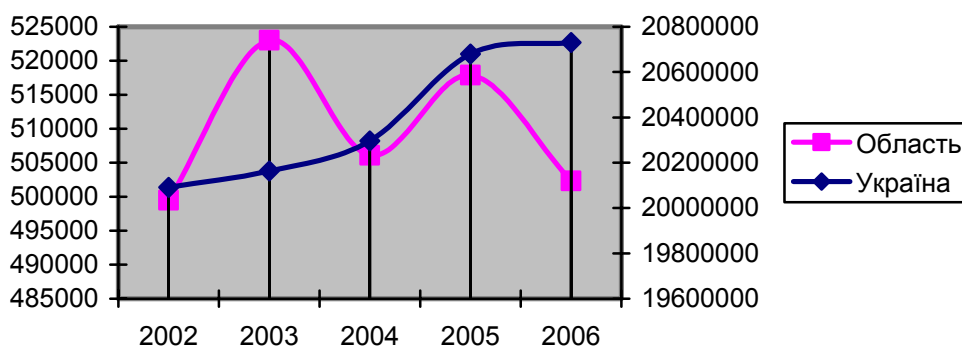
V.A. Зайнятість

	2002	2003	2004	2005	2006
Місто	3973	4008	4768	4463	4847
Район	10274	10033	9383	9371	9174
Область	499500	523000	506100	517900	502300
Україна	20091200	20163300	20295700	20680000	20730400

Тенденції зміни зайнятості: місто та район

Тенденції зміни зайнятості: область та Україна

Кількість зайнятих мешканців Менського району стабільно зменшується, що свідчить з одного боку, про повільні темпи розвитку місцевої економіки, які спричиняють відсутність зростання попиту на ринку праці, а з іншого боку, є наслідком негативних демографічних тенденцій у районі. У порівнянні з районним показником крива зайнятості міста Мена є стабільною, демонструючи навіть тенденцію до зростання (головним чином, за рахунок збільшення самозайнятості населення та зростання кількості фізичних осіб-підприємців).

На обласному рівні спостерігаються хвилеподібні коливання кількості зайнятих, причиною яких може бути нестабільність темпів економічного розвитку регіону в цілому. В цей час по

⁵ Штатні працівники

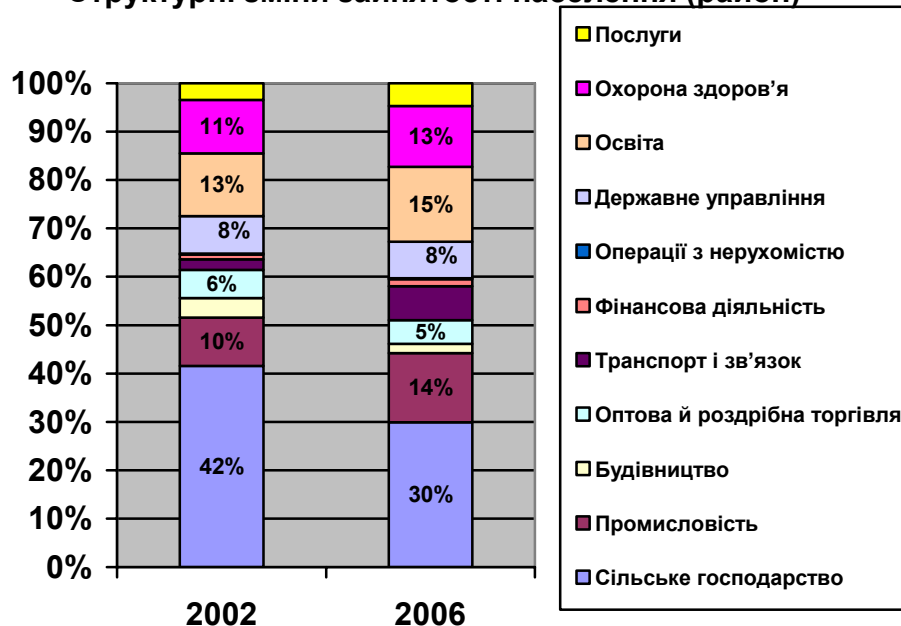
Профіль громади міста Мена

Україні кількість зайнятих стабільно зростає. Порівняння цих даних свідчить про відносну стабільність та доволі високий попит на ринку праці міста Мена.

Таблиця 8. Зайнятість за видами діяльності (тис. осіб)⁶				
	2002		2006	
	Кількість працівників	% від загальної кількості	Кількість працівників	% від загальної кількості
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	4136	41,57%	2373,00	29,91%
Промисловість	996	10,01%	1135	14,30%
Будівництво	397	3,99%	151	1,90%
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх ремонту. Готелі та ресторани	580	5,83%	392	4,94%
Транспорт і зв'язок	220	2,21%	554	6,98%
Фінансова діяльність	101	1,02%	115	1,45%
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	15	0,15%	19	0,24%
Державне управління	775	7,79%	598	7,54%
Освіта	1286	12,92%	1229	15,49%
Охорона здоров'я та соціальна допомога	1100	11,06%	998	12,58%
Колективні, громадські та особисті послуги	344	3,46%	371	4,68%

⁶ Дані по району

Структурні зміни зайнятості населення (район)

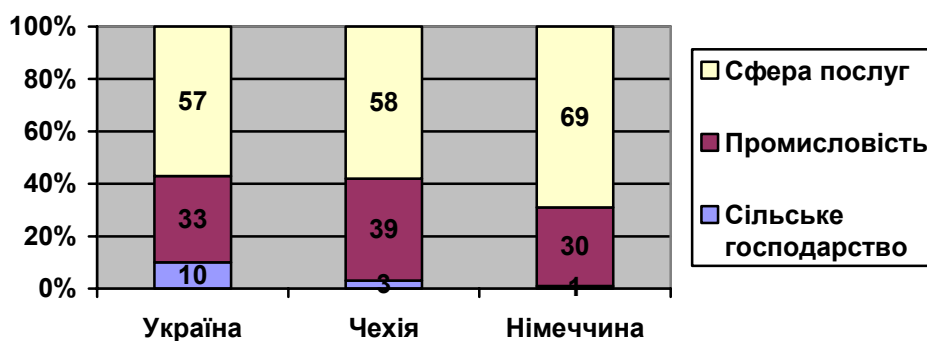

Близько 36% населення зайнято у бюджетних галузях, які не приносять прибутку. 29,9% населення району зайнята у сільському господарстві (14,3% зайнятих громадян працюють у промисловості. Торгівля та сфера послуг забезпечують 9,6% робочих місць.

Протягом останніх 6 років відбулися певні зміни у структурі зайнятості населення. Зменшилась частка зайнятих у сільському господарстві, натомість збільшився відсоток зайнятих у промисловості, сфері послуг та бюджетних галузях – охорона здоров'я, освіта тощо. Кількість державних службовців залишилась практично незмінною.

Частка робочих місць у галузях, що практично не створюють доданої вартості, а існують за рахунок перерозподілу доданої вартості, створеної у інших галузях, є досить високою. Вона також демонструє тенденцію до зростання (2002 рік – 32%, 2006 рік – 36%). Високим є також рівень населення, зайнятого у сільському господарстві, хоча він поступово зменшується. Частка населення, зайнятого у виробничій сфері, складає 44%, однак більшість з цих робочих місць належать до сільського господарства. Для порівняння наведено структуру ВВП України, Чехії та Німеччини у 2006 році за секторами економіки⁷:

Порівняння структури ВВП, %

Відтак, природним є перетікання капіталу та ресурсів з сільського господарства до промисловості та сфери послуг. Для Мени та Менського району це означає подальше

⁷ Джерело: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

Профіль громади міста Мена

скорочення зайнятих у сільському господарстві та збільшення кількості робочих місць у інших секторах економіки.

V.B. Заробітна плата

	2002	2003	2004	2005	2006
Менський район	204,85	245,63	317,22	460,89	614,32
Область	277,13	342,25	438,34	602,42	789,59
Україна	376,38	462,27	589,62	806,19	1 041,00

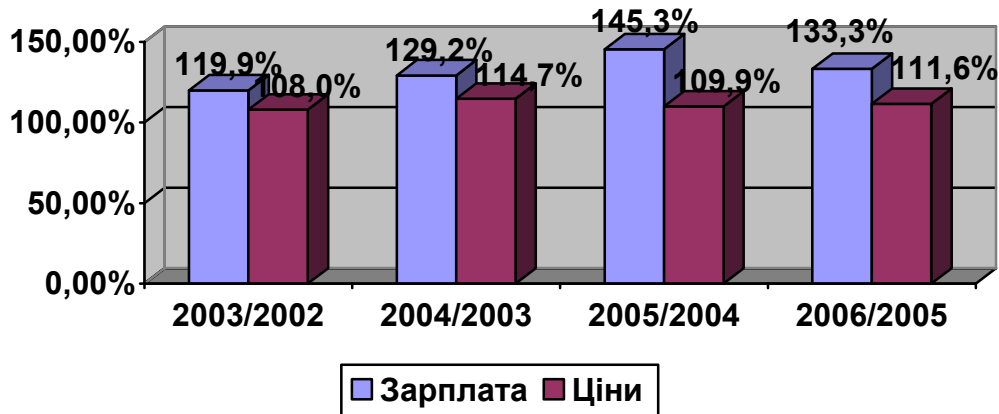
Середня зарплата

Середньорічне зростання номінальної зарплати у Менському районі у 2003-2006 роках склало 31,6%, у той час як показник по області становить 29,9%, по Україні – 29%. Відносне зростання номінальної зарплати протягом звітної періоду (2003-2006 рр.) по Менському району, Чернігівській області та Україні склало відповідно 199,89%, 184,9%, 176,6% (по відношенню до базового 2002 року). Тобто, номінальна зарплата у Чернігівській області, Менському районі та, відповідно, місту Мена зростає дещо швидше, ніж по Україні в цілому. У 2002 році середня зарплата по району складала 54,4% загальноукраїнського показника, у 2006 році – 59,0%. По області це відношення змінилося з 73,6% у 2002 р. до 75,8% у 2006 р.

⁸ Дані по району

**Співвідношення зростання зарплати (Менський район) та
росту цін (Чернігівська область)**

Наведені цифри свідчать про поступове зростання купівельної спроможності населення Мени і Менського району та збільшення місткості місцевого ринку, що в довгостроковій перспективі є сприятливою передумовою для ділової активності, особливо у торгівлі та сфері послуг.

Однак загрозливими для стану місцевого ринку, а також для рівня життя населення Мени є показники динаміки індексу споживчих цін в Україні та в регіоні. За підсумками 2007 року, споживчі ціни зросли на 16,6%. Середнє зростання цін протягом 2003-2006 років склало 10,59%, з урахуванням підсумків 2007 року (2003-2007) – 11,77%. Темпи зростання цін в Чернігівській області є дещо вищими. Середнє зростання протягом 2003-2006 років склало 11,02%. Враховуючи песимістичні прогнози щодо подальшого зростання темпів інфляції у 2008 році, зростання реальних доходів населення Мени уповільниться. Проте зростання індексу споживчих цін як в Україні в цілому, так і в регіоні спричинене зовнішніми факторами, на які міська влада не може вплинути.

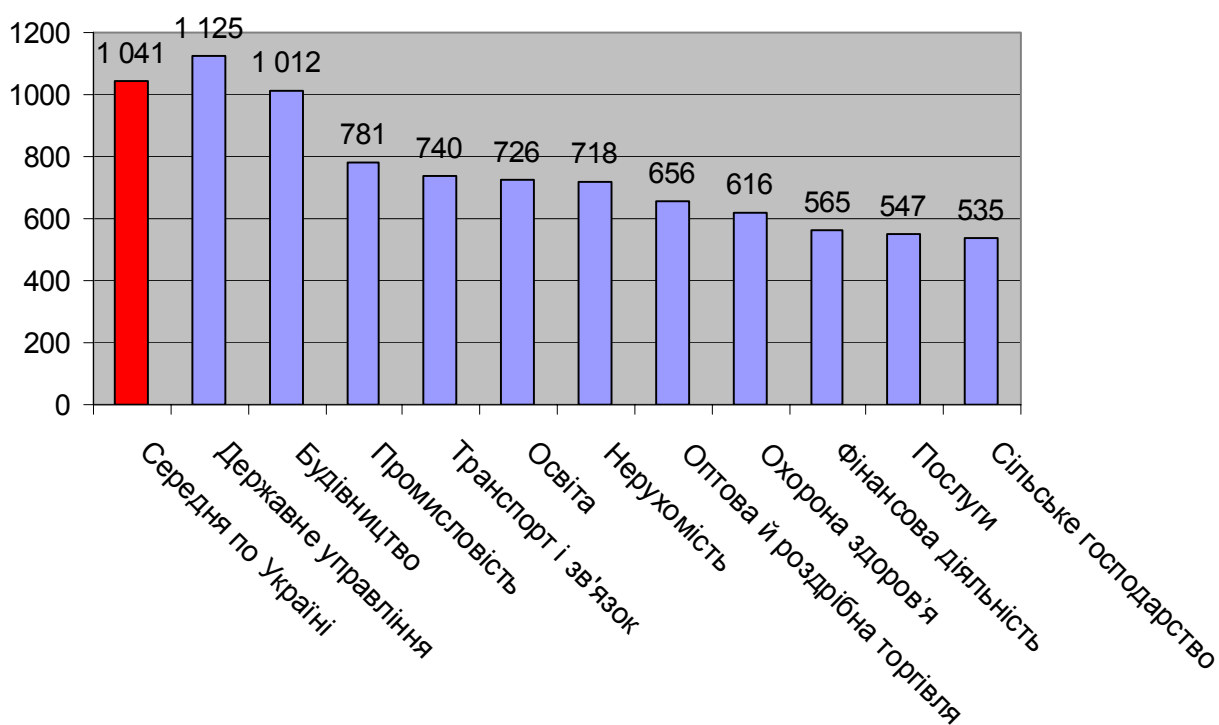
Таблиця 10. Заробітна плата за видами діяльності, грн.⁹					
	2002	2003	2004	2005	2006
Державне управління	423,50	459,09	521,24	785,74	1125,21
Будівництво	313,65	385,37	509,86	766,31	1011,64
Промисловість	303,55	398,18	467,61	680,38	781,20
Транспорт і зв'язок	255,03	345,02	494,72	629,83	739,74
Освіта	225,68	288,07	370,23	573,72	726,31
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	216,67	218,97	332,25	509,72	718,42
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх	215,79	259,35	333,96	492,36	656,02

⁹ В еквіваленті повної зайнятості

Профіль громади міста Мена

ремонт. Готелі та ресторани					
Охорона здоров'я та соціальна допомога	195,93	258,21	317,22	470,90	616,02
Фінансова діяльність	302,61	387,92	356,53	505,67	564,98
Колективні, громадські та особисті послуги	183,04	220,49	281,93	419,09	547,09
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	186,71	214,35	290,59	411,78	535,20

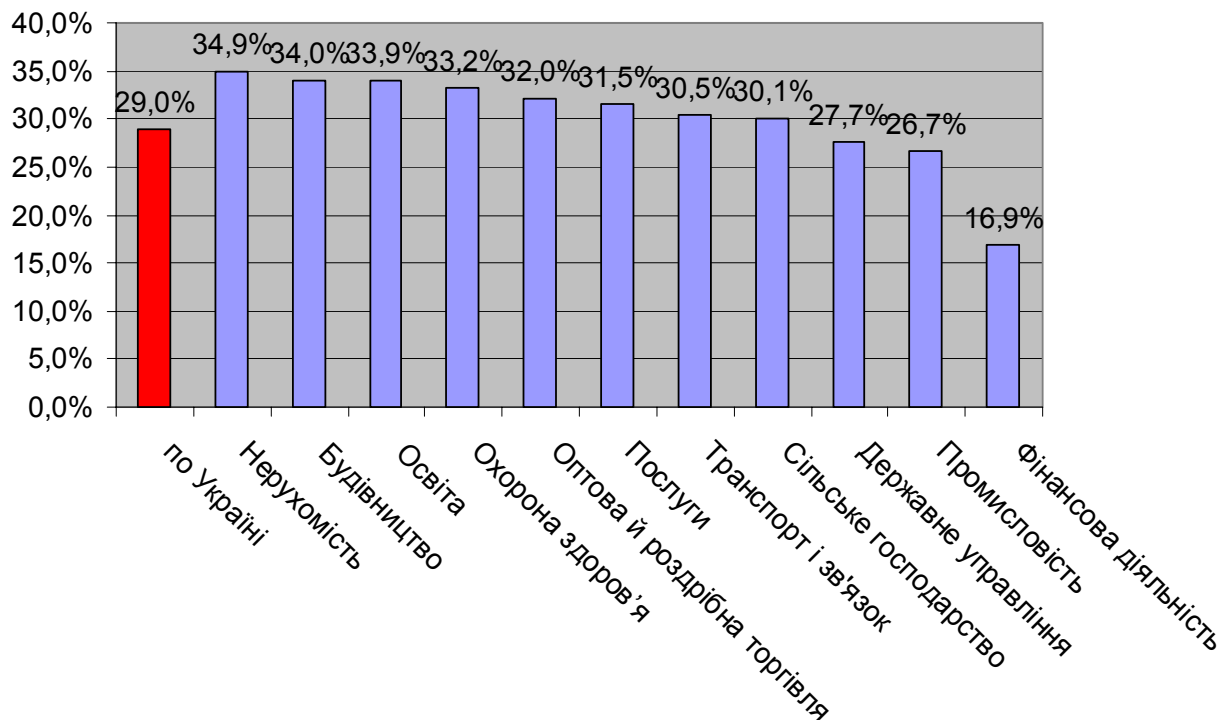
Зарплата за видами діяльності (2006, грн.)

Найвищий рівень зарплати (в еквіваленті повної зайнятості) зафіксовано у державних службовців, адже рівень їхньої фактичної зарплати співпадає з даними, зазначеним в офіційній звітності (що не завжди можливо у комерційній сфері). Щоправда, такі бюджетні галузі, як освіта та охорона здоров'я не увійшли до лідерів. Найнижчий рівень середньомісячної зарплати зафіксовано у сільському господарстві.

Високу середню зарплату, яка наближається до середнього показника по Україні, зафіксовано також у галузі будівництва, що досить динамічно розвивається в Чернігівській області та в Україні в цілому.

Середньорічне зростання зарплати, 2002-2006, грн.

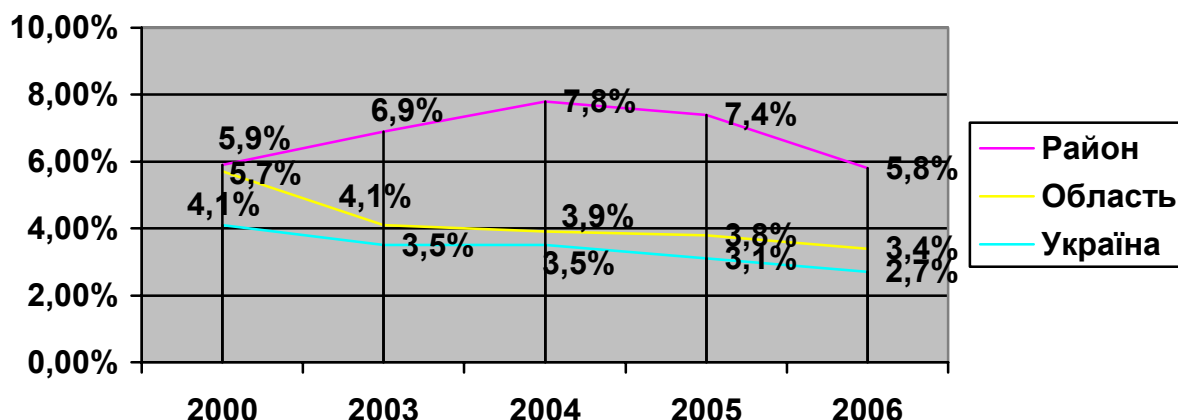
Найвищий середньорічний темп зростання середньої зарплати у звітному періоді (2002-2006 роки) зафіксовано у галузі «Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам», дещо відстають будівництво і освіта. Найменший темп демонструє галузь «Фінансові операції».

Така ситуація пояснюється загальним поживаленням ринку нерухомості, зростанням цін на житло, а стосовно бюджетних галузей (освіта, охорона здоров'я) – особливостями бюджетної політики держави протягом останніх років (зростання відносної частки соціальних видатків).

V.C. Безробіття

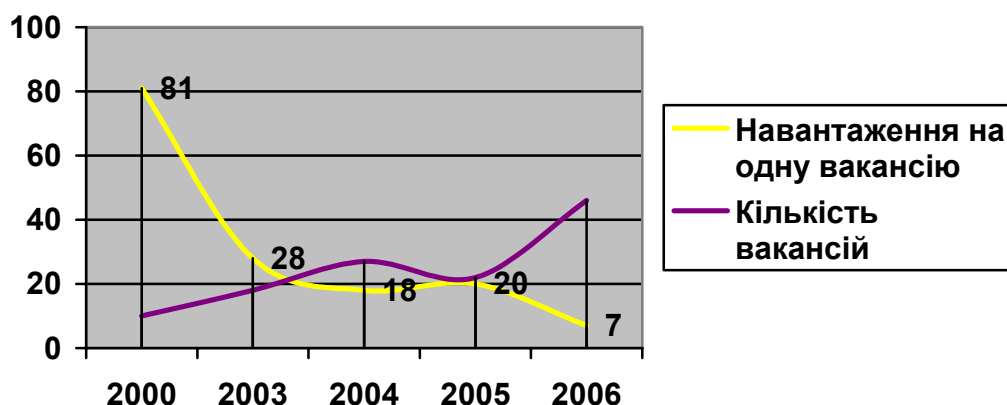
Таблиця 11. Рівень зареєстрованого безробіття					
<i>(у відсотках до економічно активного населення працездатного віку)</i>					
	2000	2003	2004	2005	2006
Місто	X	X	X	X	X
Район	5,9%	6,9%	7,8%	7,4%	5,8%
Область	5,7%	4,1%	3,9%	3,8%	3,4%
Україна	4,1%	3,5%	3,5%	3,1%	2,7%

Зареєстроване безробіття

Рівень безробіття у Мені та Менському районі є високим. Відсоток зареєстрованих безробітних стабільно перевищує обласний та національний показники. Пік безробіття (зареєстровано 7,8%) припав на 2004 рік, з того часу спостерігається поступове падіння рівня безробіття. Причиною цього є поступове поживлення економічної активності, як наслідок – повільна стабілізація попиту на найману робочу силу. Про це свідчить і динаміка відношення кількості безробітних до кількості вакансій.

Зростання попиту на робочу силу (район)

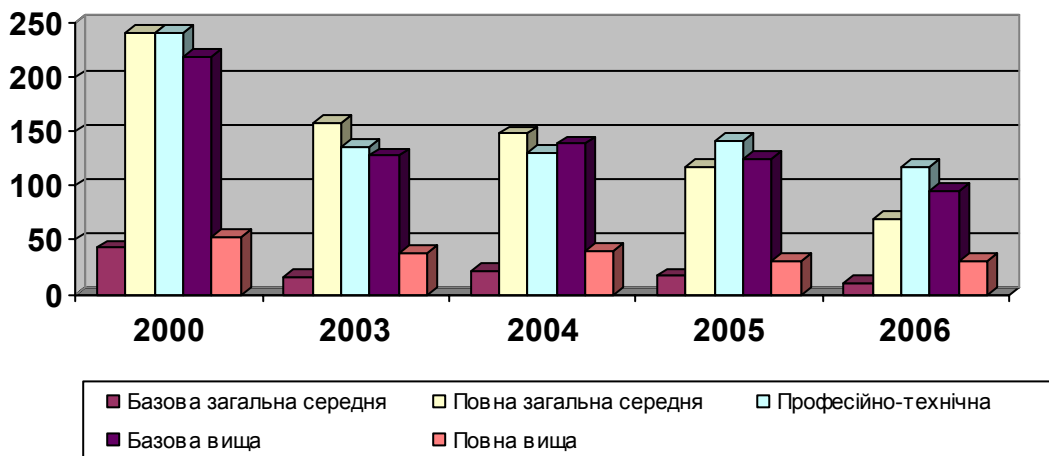

Таблиця 12. Зареєстровані безробітні за рівнем освіти

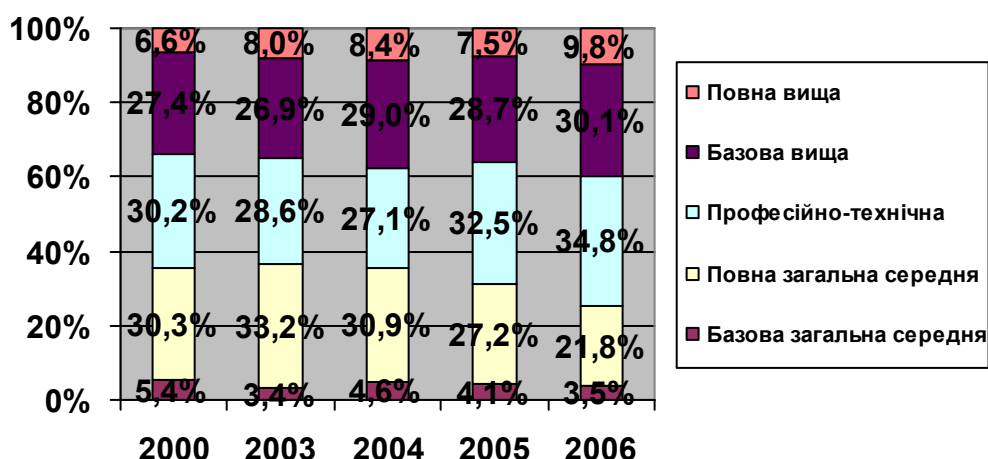
	2000		2003		2004		2005		2006	
Базова загальна середня	43	5,4%	16	3,4%	22	4,6%	17	4,1%	11	3,5%
Повна загальна середня	242	30,3%	158	33,2%	148	30,9%	113	27,2%	69	21,8%
Професійно-технічна	241	30,2%	136	28,6%	130	27,1%	135	32,5%	110	34,8%
Базова вища	219	27,4%	128	26,9%	139	29,0%	119	28,7%	95	30,1%
Повна вища	53	6,6%	38	8,0%	40	8,4%	31	7,5%	31	9,8%

Профіль громади міста Мена

Зміни освітньої структури безробітних (осіб)

Зміни освітньої структури безробітних (%)

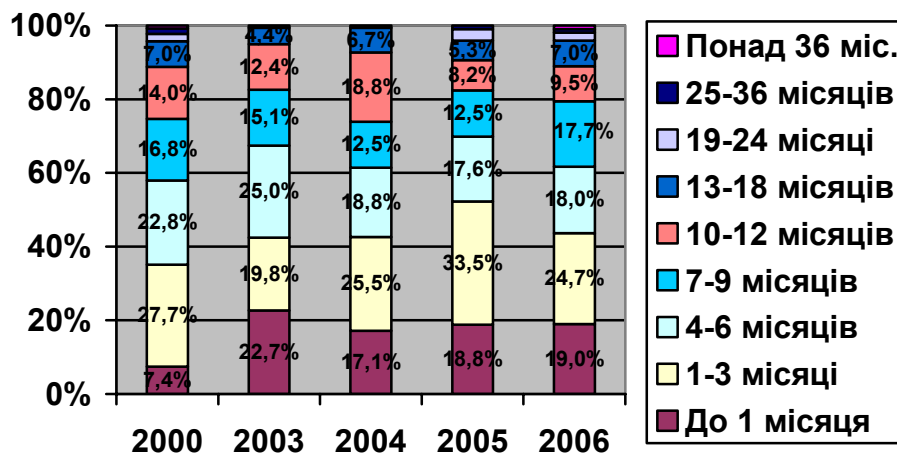

Найбільшим попитом протягом останніх 5 років користувалися спеціалісти з професійно-технічною та повною загальною середньою освітою. Це свідчить про певне зростання місцевої економіки, яка потребує більше фахівців у технічній галузі. Така особливість попиту на робочу силу відповідає загальноукраїнській тенденції.

Таблиця 13. Зареєстровані безробітні за тривалістю безробіття

	2000		2003		2004		2005		2006	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
До 1 місяця	59	7,39%	108	22,69%	82	17,12%	78	18,80%	60	18,99%
1-3 місяці	221	27,69%	94	19,75%	122	25,47%	139	33,49%	78	24,68%
4-6 місяців	182	22,81%	119	25,00%	90	18,79%	73	17,59%	57	18,04%
7-9 місяців	134	16,79%	72	15,13%	60	12,5%	52	12,53%	56	17,72%
10-12 місяців	112	14,04%	59	12,39%	90	18,79%	34	8,19%	30	9,49%
13-18 місяців	56	7,02%	21	4,41%	32	6,68%	22	5,30%	22	6,96%
19-24 місяці	16	2,01%	3	0,63%	3	0,63%	13	3,13%	7	2,22%
25-36 місяців	12	1,50%	-	0,00%	-	0,00%	4	0,96%	3	0,95%
Понад 36 міс.	6	0,75%	-	0,00%	-	0,00%	-	0,00%	3	0,95%

Структурні зміни тривалості безробіття

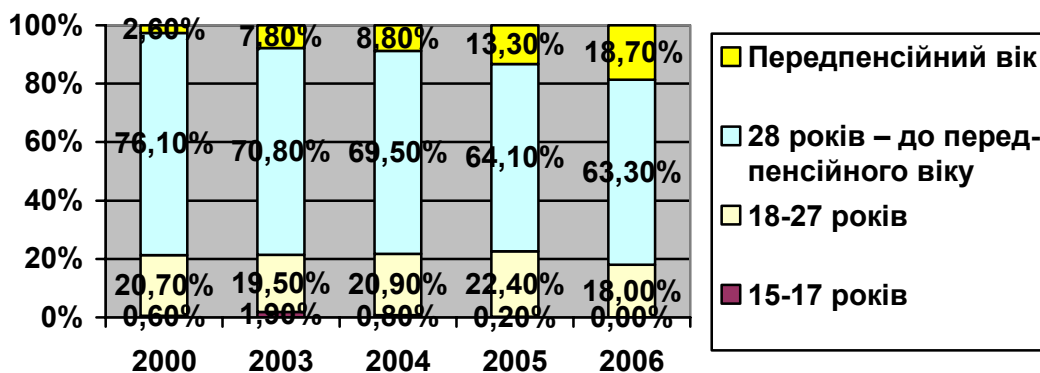

61,7% зареєстрованих безробітних перебувають на обліку менш, ніж 6 місяців, 88,9% – менше року. Протягом періоду, що аналізується (2000-2006) стабільно високою залишалася частка безробітних, які перебували на обліку менше трьох місяців, що підтверджує наявність досить високого попиту на робочу силу.

Таблиця 14. Вікова структура зареєстрованих безробітних

	2000		2003		2004		2005		2006	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
15-17 років	5	0,6%	9	1,9%	4	0,8%	1	0,2%	0	0,0%
18-27 років	165	20,7%	93	19,5%	100	20,9%	93	22,4%	57	18,0%
28 років – до передпенсійного віку	607	76,1%	337	70,8%	333	69,5%	266	64,1%	200	63,3%
Передпенсійний вік	21	2,6%	37	7,8%	42	8,8%	55	13,3%	59	18,7%

Вікова структура безробітних

Частка молоді у кількості зареєстрованих безробітних коливалася протягом 2000-2006 років між 18% та 22,4%. Зростає частка безробітних перед пенсійного віку.

Профіль громади міста Мена

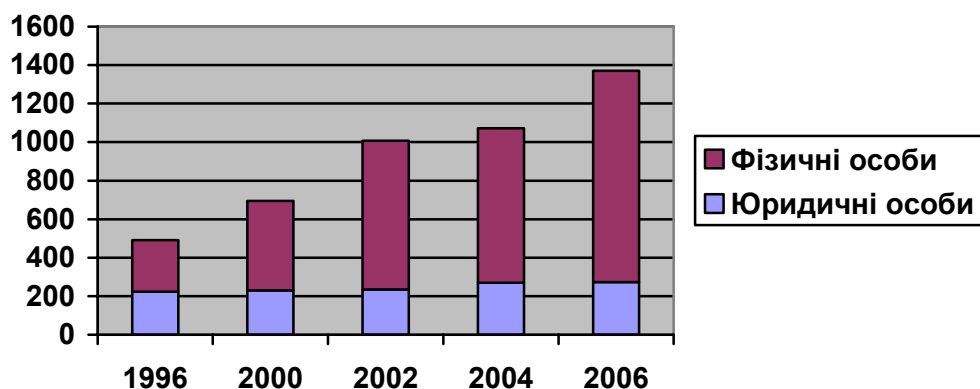
Порівнюючи дані про освітню і вікову структуру безробітних з тривалістю їхнього перебування на обліку в центрі зайнятості, можна побачити, що найбільшим попитом користуються молоді (18-27 років) люди з професійно-технічною або загальною середньою освітою, що відповідає загальноукраїнській тенденції.

VI. ЕКОНОМІКА

VI.A. Бізнес

	1996	2000	2002	2004	2006
Зареєстровані суб'єкти разом	491	694	1008	1072	1370
Частка фізичних осіб, %	54,58%	66,86%	76,69%	74,81%	80,07%
Кількість зареєстрованих суб'єктів – ланцюговий індекс	103,00%	170,00%	163,00%	228,00%	251,00%

Кількість суб'єктів господарювання

Загальна кількість суб'єктів господарської діяльності динамічно зростає. При цьому швидко збільшується частка фізичних осіб-підприємців (з 54,6% у 1996 до 80,1% у 2006), що свідчить про покращення бізнес-клімату взагалі та ефективність спрощеної системи оподаткування зокрема. Щоправда, слід відзначити, що далеко не всі зареєстровані підприємці-фізичні особи дійсно займаються бізнесом. Адже певна частина безробітних, отримуючи виплату від центрів зайнятості на започаткування власної справи, реєструються підприємцями, але бізнес не запроваджують.

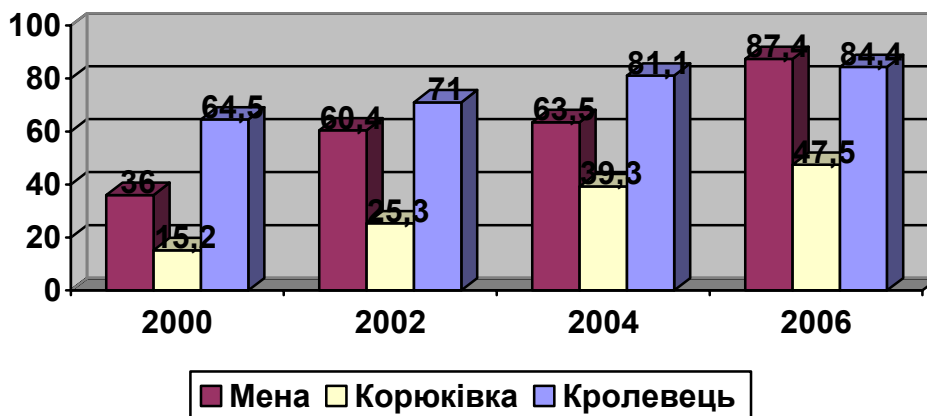
А. Юридичні особи на 1000 жителів					
	1996	2000	2002	2004	2006
Місто	16,6	17,8	18,4	21,4	21,8

¹⁰ Інформація про кількість суб'єктів господарювання чи суб'єктів підприємницької діяльності, юридичних та фізичних осіб трактується не завжди однозначно. В різних інформаційних документах – довідниках, довідках, реєстрах, паспортах міста, аналітичних поданнях тощо, через відсутність чітких стандартів та об'єднання тих чи інших показників у певні групи за різними чинниками, виникають розбіжності у загальних цифрах. Незважаючи на це, тенденції зміни динаміки зберігаються і цілком відображають процеси в місті, регіоні та Україні.

Профіль громади міста Мена

Район	X	8,8	10,0	10,7	11,9
В. Фізичні особи на 1000 жителів					
	1996	2000	2002	2004	2006
Місто	20,0	36,0	60,4	63,5	87,4
Район	6,7	13,7	19,7	21,2	29,8

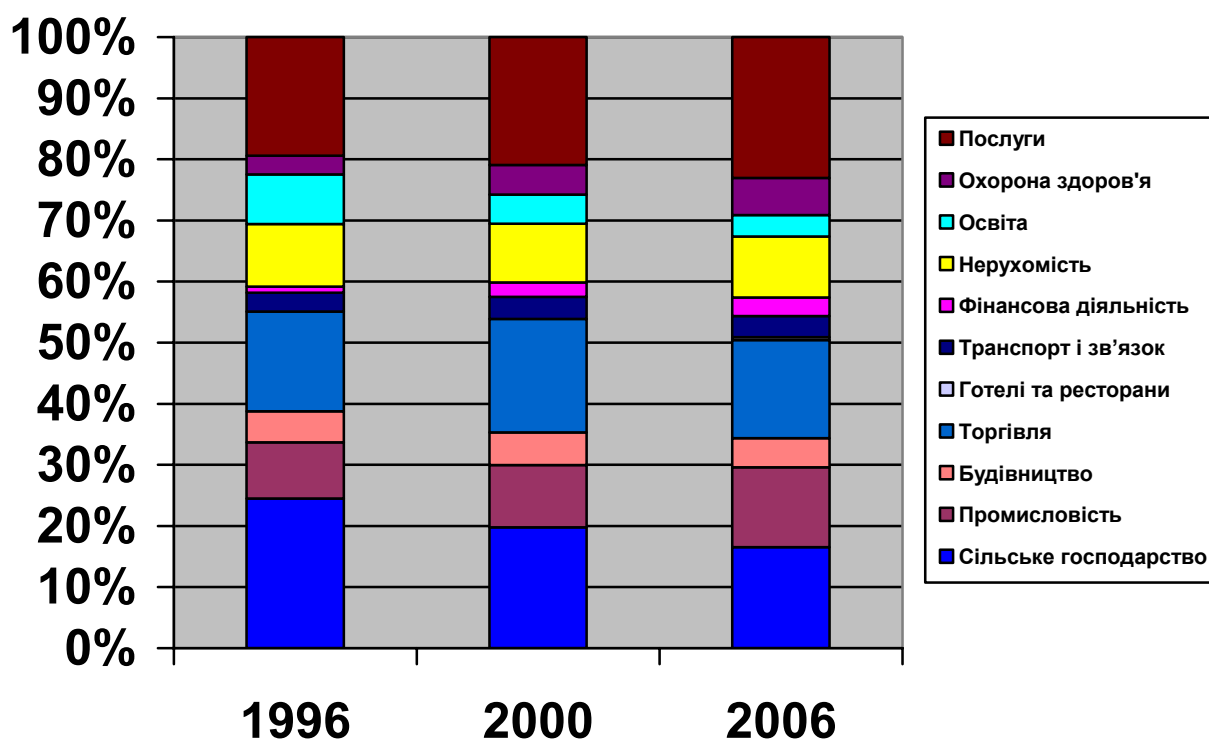
**Фізичні особи-підприємці
на 1000 жителів**

Досить високим є показник кількості зареєстрованих фізичних осіб-підприємців на 1000 жителів – 87,4. Для порівняння, аналогічний показник у Кролеві (Сумська область) складає 84,4, у місті-конкуренті Корюківці – 47,5 (щоправда, у Корюківці високий рівень зайнятості забезпечує фабрика технічних паперів, і це зменшує потребу у самозайнятості населення).

	1996	2000	2006
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	24	33	38
Рибне господарство	X	X	X
Промисловість, у т.ч.:	9	17	30
добувна промисловість	X	X	X
обробна промисловість	8	15	28
виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	1	2	2
Будівництво	5	9	11
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	16	31	37
Готелі та ресторани	X	X	1
Транспорт і зв'язок	3	6	8
Фінансова діяльність	1	4	7
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	10	16	23
Освіта	8	8	8
Охорона здоров'я та соціальна допомога	3	8	14
Коллективні, громадські та особисті послуги	19	35	53
Послуги домашньої прислуги	X	X	X
РАЗОМ	98	167	230

Частка підприємств за видами діяльності

Структура зареєстрованих підприємств залишилася практично незмінною протягом останніх 10 років. Найбільшу частку суб'єктів Державного реєстру зареєстровано у сфері послуг, торгівлі та сільському господарстві. Значними були і залишаються частки підприємств, які займаються операціями з нерухомістю та будівництвом. Темпи скорочення кількості суб'єктів господарювання сільськогосподарської галузі та зростання кількості промислових підприємств відповідають розглянутим вище змінам у структурі зайнятості. Сфера послуг і торгівля, які разом забезпечують біля 10% робочих місць, представлені чи не найбільшою часткою зареєстрованих суб'єктів, яка наближається до 40%. Це підтверджує тенденцію зростання економічної активності у невиробничому секторі.

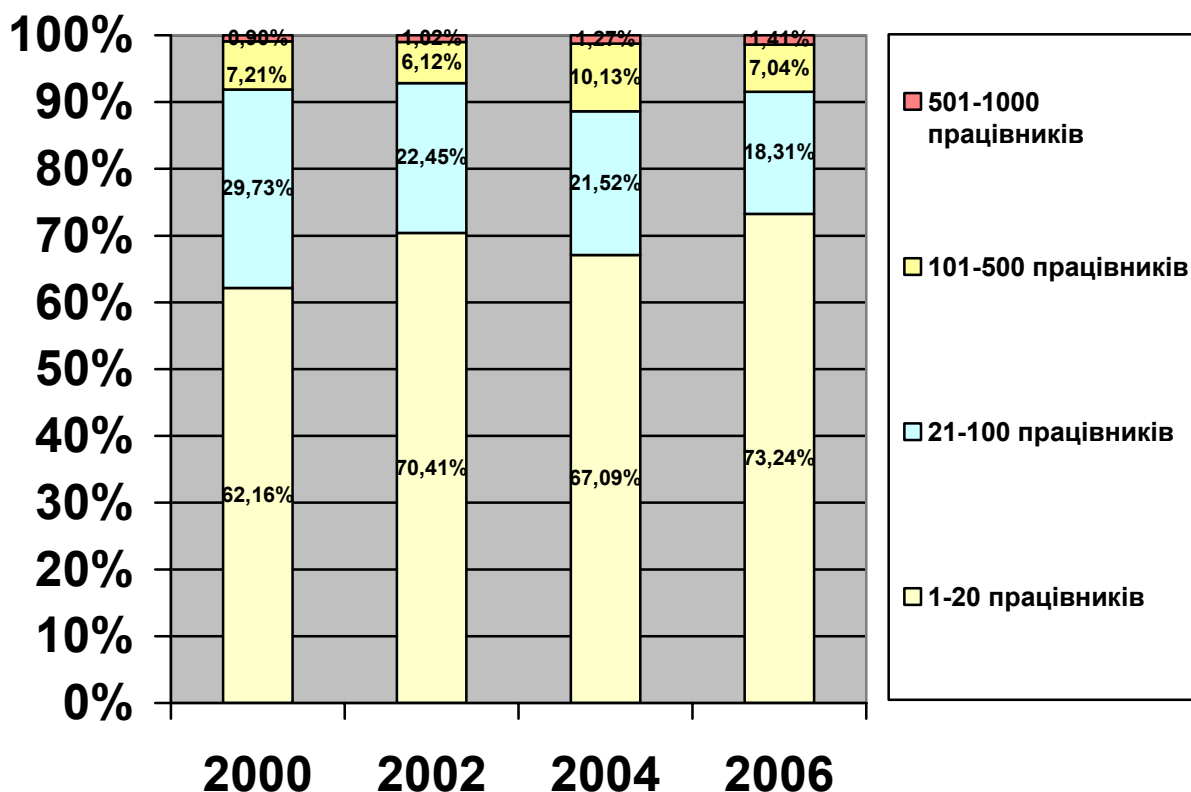
	2000		2002		2004		2006	
	абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
0 (самозайняті особи)	X	X	X	X	X	X	X	X
1-20 працівників	69	62,16%	69,00	70,41%	53,00	67,09%	52	73,24%
21-100 працівників	33	29,73%	22,00	22,45%	17,00	21,52%	13	18,31%
101-500 працівників	8	7,21%	6,00	6,12%	8,00	10,13%	5	7,04%
501-1000 працівників	1	0,90%	1,00	1,02%	1,00	1,27%	1	1,41%
1001-5000 працівників	X	X	X	X	X	X	X	X
Понад 5000	X	X	X	X	X	X	X	X

¹¹ До таблиці включено дані про реально працюючі підприємства міста, в основному, промислові. Цим пояснюється невідповідність загальної кількості компаній у таблицях 17 та 16.

Профіль громади міста Мена

працівників			
-------------	--	--	--

Підприємства за кількістю працівників

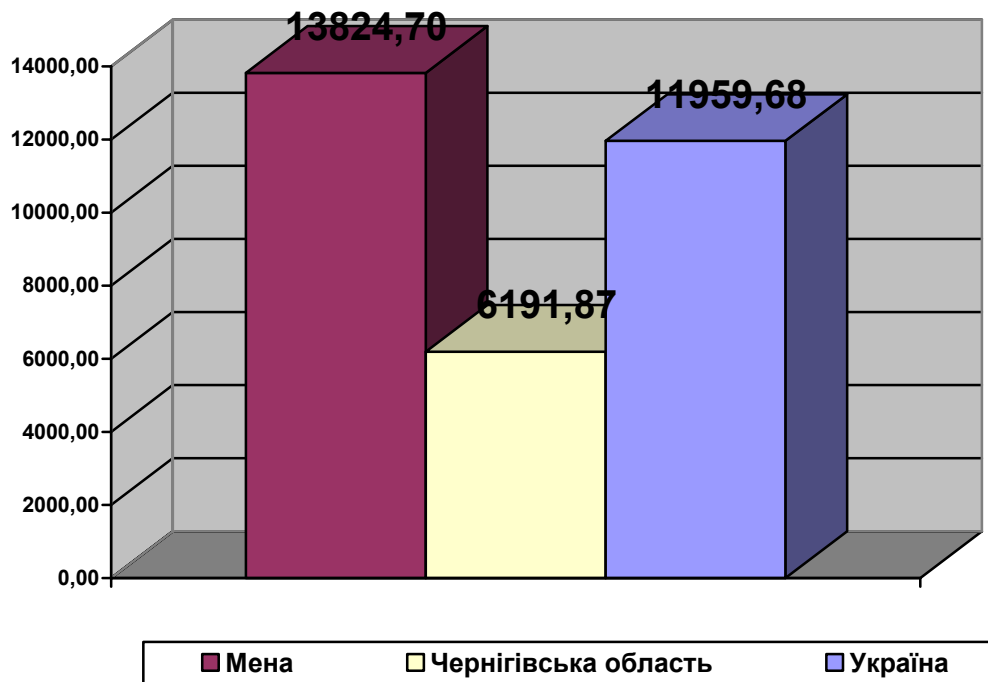

Таблиця 19. Обсяг продукції та послуг за видами діяльності в порівняних цінах (тис. грн.)

	1996	2000	2006
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство та рибне господарство	927	754	683
Промисловість	81000	22700	173500
Будівництво	X	X	13300
Оптова і роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з ремонту	X	X	X
Готелі та ресторани	X	X	X
Транспорт і зв'язок	X	X	X
Фінансова діяльність	X	X	X
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	X	X	X
Освіта	X	X	X
Охорона здоров'я та соціальна допомога	X	X	X
Колективні, громадські та особисті послуги	X	X	X
Послуги домашньої прислуги	X	X	X
РАЗОМ	81092,7	22775,4	186868,3

Профіль громади міста Мена

Обсяг реалізованої промислової продукції на душу населення, 2006, грн.

Динамічно зростають обсяги реалізованої продукції (товарів, послуг, робіт) місцевих підприємств. За підсумками 2006 року цей показник наблизився до 186,9 млн. грн., склавши 14938,88 грн. на одного мешканця. Для порівняння, у Кролевіці (Сумська область) цей показник у тому ж році склав 7786 грн. на одного мешканця. Важливе місце у загальному обсязі реалізованої продукції займає промислова продукція (зокрема, харчової промисловості). У порівнянні з показником по Україні, обсяг реалізованої продукції на душу населення у місті Мена є високим. Динаміка збільшення обсягів реалізації промислової продукції, наведена у попередній таблиці, а також розглянуті вище тенденції до зростання частки промислових підприємств та кількості робочих місць на виробничих підприємствах, є позитивними. Якщо тенденції збережуться, відсоток промислових компаній зростатиме надалі, наближаючи місцеву економіку до оптимального співвідношення між сільським господарством, сферою послуг та промисловістю. Однак цьому процесові може завадити брак робочої сили, що буде спричинений у середньостроковому періоді демографічними тенденціями, загальним скороченням кількості робочої сили, а також відсутністю місцевих можливостей отримання та підвищення робітничої кваліфікації, яка розглядатиметься нижче.

Таблиця 20. Прямі іноземні інвестиції (тис. доларів)		
Країна походження	31.12.2006	01.10.2007
Росія	X	X
Німеччина	X	X
Франція	X	X
США	X	X
Велика Британія	X	X
Італія	X	X
Японія	X	X
Кіпр	X	X
Литва	1800	4200
РАЗОМ	1800	4200

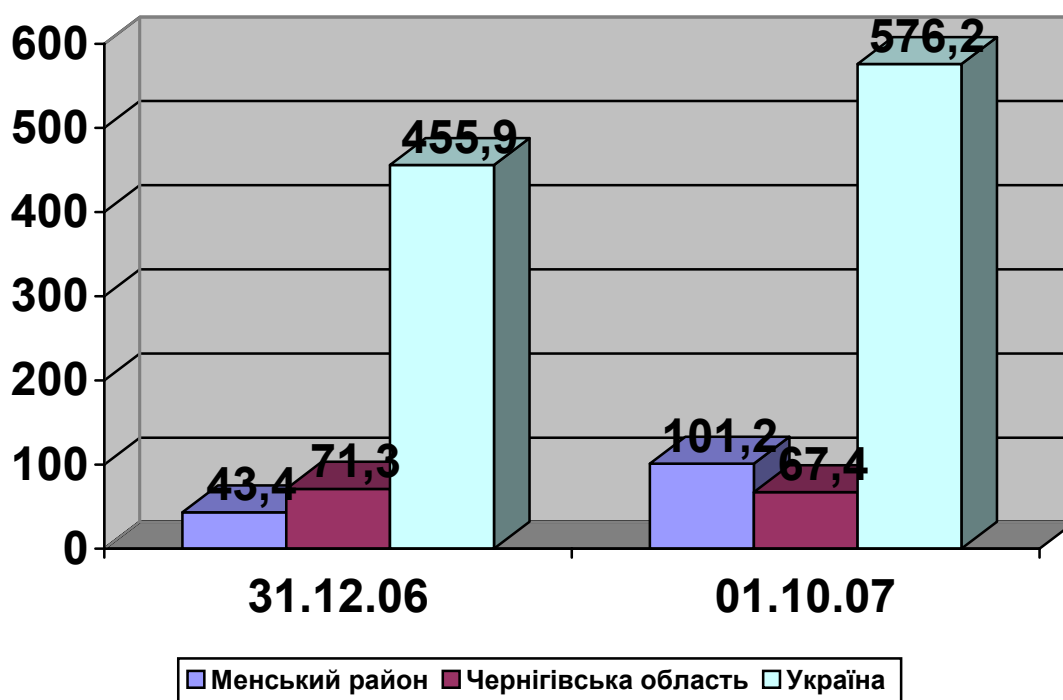
Профіль громади міста Мена

За 9 місяців 2007 року **експорт** з Менського району склав 247,8 тис. дол. США, обсяги **імпорту** досягли 5137,3 тис. дол. США. Обсяг **прямих іноземних інвестицій** за підсумками 2006 року становив 1,8 млн. дол. США (43,4 дол. США на душу населення), протягом січня-вересня 2007 року він збільшився до 4,2 млн. дол. США (101,2 дол. США на душу населення).¹²

Для порівняння, обсяг прямих іноземних інвестицій по Чернігівській області склав за підсумками 2006 року 81,54 млн. дол. США, по Україні – 21186 млн. дол. США. В перерахунку на душу населення це становить відповідно 71,3 дол. США та 455,9 дол. США. Реальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку міста-конкурента – Корюківки – складає близько 15,8 млн. дол. США, що становить 1174 дол. США на душу населення.

Протягом 2007 року ситуація дещо змінилася. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій у Чернігівській області за підсумками січня-вересня 2007 зменшився до 77,1 млн. дол. США (67,4 дол. США на душу населення). Обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні зріс до 26856,6 млн. дол. США (у розрахунку на одну особу – 576,2 дол. США). Тобто, протягом 2007 року обсяг прямих іноземних інвестицій у Менському районі зріс більш ніж вдвічі, що особливо помітно на фоні обласної динаміки. Обсяг інвестицій зріс за рахунок збільшення основного капіталу підприємства «Мена ПАК», яке виробляє гофровану тару. Країною походження інвестицій є Литва.

Прямі іноземні інвестиції на душу населення, дол. США

VI.В. Найбільші роботодавці

Таблиця 21. Найбільші роботодавці

¹² Джерело: головне управління економіки Чернігівської облдержадміністрації.

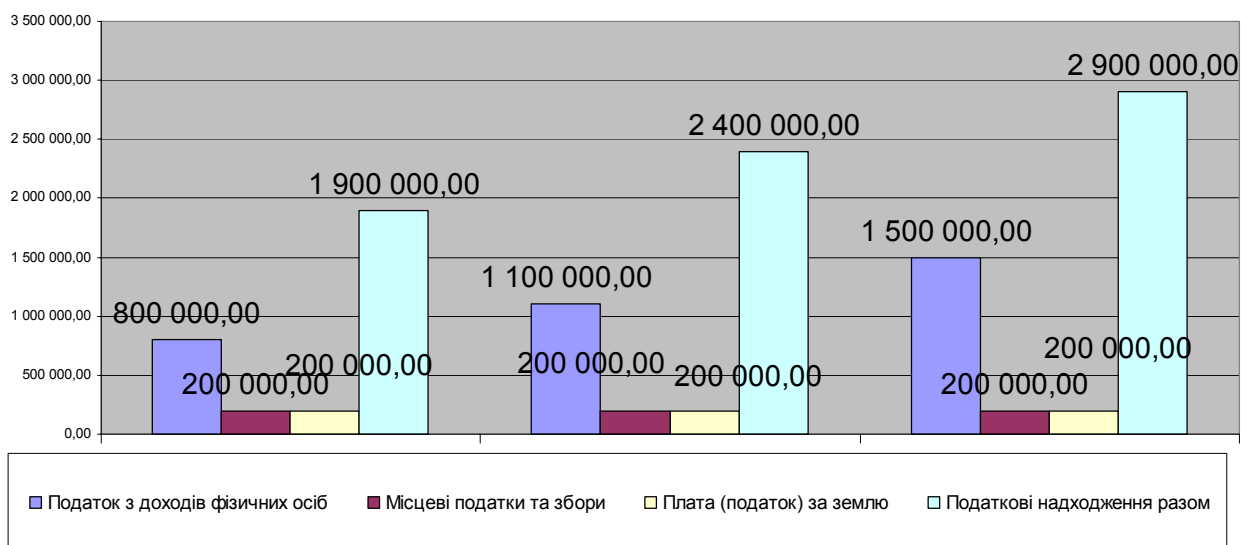
Профіль громади міста Мена

Підприємство, організація, установа	Вид діяльності (основний)	Чисельність працівників у 2006 р.
Філія «Менський сир»	Переробка молока	562
ВАТ «Мена ПАК»	Виробництво гофротари	155
Менський санаторій «Остреч»	Оздоровчо-лікувальний заклад	139
ЗАТ «Менське ШРБУ-82»	Будівництво, ремонт автодоріг	99
ВАТ ЕК Чернігівобленерго Менський РЕМ	Закупівля, передача та збут електроенергії	87
ТОВ «Нептун»	Виробництво мінеральної води	80
Менська ГНС ВАТ «Чернігівгаз»	Постачання споживачам скрапленого газу	56
Філія «Нафтопродукт»	Торгівля і доставка нафтопродуктів	47
ЗАТ «Менський комунальник»	Надання житлово-комунальних послуг	41
ТОВ МПК «Придеснянський»	Виробництво м'яса	40
ДП ДАК «Хліб України»	Приймання, зберігання зерна	38
ВАТ «Менське племпідприємство»	Виробництво та реалізація спермопродукції бугаїв-плідників	36
ЗАТ «Менська районна аптека ім. В.І.Смирнова»	Продаж медикаментів	31
ВАТ «Будівельник-84»	Будівництво	28
Менська райспоживспілка	Торгівля	27
ТОВ «Юджер»	Виробництво металопластикових виробів	23
ПП Скиба В.Б.	Виробництво поліграфічної продукції	22
ТОВ ТД «Менський коопзаготпром»	Заготівля сільгоспсировини	21

VI.C. Міський бюджет

Таблиця 22. Доходи міського бюджету на одного мешканця (грн.)						
A. 2004 р.						
	Податок з доходів фізичних осіб	Податок на прибуток підприємств комунальної власності	Місцеві податки та збори	Плата (податок) за землю	Податкові надходження разом	Дохід від оренди комунального майна
Місто	63,34	0,00	15,84	15,84	150,44	0,00
Район	78,37	0,00	6,75	11,15	114,78	0,04
Область	174,69	1,70	8,48	25,44	228,97	3,82
Україна	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B. 2005 р.						
Місто	87,55 грн.	0,00 грн.	15,92 грн.	15,92 грн.	191,02 грн.	0,00 грн.
Район	104,20 грн.	0,00 грн.	6,83 грн.	12,36 грн.	148,93 грн.	0,06 грн.
Область	237,00 грн.	2,33 грн.	9,31 грн.	29,66 грн.	321,32 грн.	4,66 грн.
Україна	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.
C. 2006 р.						
Місто	119,52 грн.	0,00 грн.	15,94 грн.	15,94 грн.	231,08 грн.	0,00 грн.
Район	143,47 грн.	0,00 грн.	6,82 грн.	14,67 грн.	177,45 грн.	0,18 грн.
Область	329,11 грн.	2,97 грн.	9,97 грн.	33,32 грн.	422,95 грн.	5,68 грн.
Україна	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.	0,00 грн.

Джерела наповнення міського бюджету

Профіль громади міста Мена

Таблиця 23. Виконання доходної частини загального фонду міського бюджету за 11 місяців 2007 року

	Доходна частина загального фонду	план на рік	план на 11 місяців	факт за 11 місяців	+ перевиконання, - недовиконання	% виконання
1.	Податок з доходів фізичних осіб	2160100	1969000	2104020	135020	106,86
2.	Податок на прибуток	0	0	2219	2219	
3.	Плата за землю	302400	277300	240156	-37144	86,61
4.	Плата за патент	122400	99140	111560	12420	112,53
5.	Податок на промисел	7500	6800	7878	1078	115,85
6.	Місцеві податки	205000	186180	189328	3148	101,69
7.	Єдиний податок	690000	599840	600779	939	100,16
8.	Держмито	160000	145500	214917	69417	147,71
9.	Фіксований с/г податок	9000	8100	5780	-2320	71,36
10.	Плата за держ. реєстрацію	8500	7700	9247	1547	120,09
11.	Доходи від власності	2000	1500	1609	109	107,27
12.	Інші неподаткові надходження	0	0	4653	4653	
	Разом	3666900	3301060	3492146	191086	105,79
	Офіційні трансферти	907557	947557	947557	0	100,00
	в т.ч. дотації	157100	157100	157100	0	100,00
	субвенції	750457	790457	790457	0	100,00
	Всього	4574457	4248617	4439703	191086	104,50

Таблиця 24. Виконання доходної частини спеціального фонду міського бюджету за 11 місяців 2007 року

	Доходна частина спеціального фонду	план на рік	фактично за 11 місяців
1.	Продаж землі	50000	39514
2.	Податок з власників транспортних засобів	270000	277035
3.	Надходження за охорону навколишнього середовища	10200	7395
4.	Власні надходження	99620	80410

Профіль громади міста Мена

	в т.ч. батьківська плата	76000	73006
	господарська діяльність	23620	7404
5.	Спонсорська допомога	37300	40362
6.	Надходження від втрат с/г виробництва	27000	24878
7.	Кошти, одержані із загального фонду	815270	768530
8.	Субвенція на встановлення лічильників обліку тепла	27930	27930
	Всього	1337320	1266054

Головним джерелом наповнення міського бюджету є податок з доходів фізичних осіб, обсяг якого динамічно зростає.

Обсяг місцевих податків і зборів та плати (податку) за землю, які надходять до бюджету міста, залишається практично незмінним. Місто практично не отримує доходів від оренди комунального майна. Це обмежує обсяги наповнення бюджету розвитку міста та зумовлює нестачу коштів на вдосконалення міської інфраструктури.

В разі збереження тенденції, загальний обсяг бюджетних надходжень і надалі збільшуватиметься за рахунок зростання обсягу податку з доходів фізичних осіб. **Частка бюджету розвитку в такому випадку і надалі залишатиметься малою.** Причини цього лежать в основному поза межами компетенції міської влади (національне законодавство). Однак навіть за існуючих умов у розпорядженні органів місцевого самоврядування є деякі механізми збільшення бюджетних надходжень та оптимізації їхньої структури.

Можливими шляхами збільшення надходжень до бюджету у довгостроковому періоді є:
 1) стимулювання створення нових робочих місць, у тому числі, самозайнятості населення (це дозволить збільшити загальні надходження за рахунок податку з доходів фізичних осіб);
 2) забезпечення надходжень від відчуження комунальної власності (продаж, оренда) та, зокрема, продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення (цей шлях дозволить збільшити надходження до бюджету розвитку). Перелік наявних земельних ділянок, які перебувають у комунальній власності Менської міської ради, наведено у наступній таблиці. Щоправда, **застарілий Генеральний план, розрахований на період до 2008 року**, ускладнює виділення земельних ділянок для ведення господарської діяльності.

Таблиця 25. Наявні земельні ділянки	
Адреса, стислий опис, призначення	Площа (м²)
вул. Сидоренка, ведення селянського господарства	65000
Район ГНС, промислове використання	50000
Вул. Шевченка, 3-д продтоварів, промислове використання	47200
вул. Щорса/Артема, магазин №23, ведення селянського господарства	45000
вул. Б.Хмельницького, лісопосадки, житлова та громадська забудова	35000

Профіль громади міста Мена

вул. Індустріальна, ведення селянського господарства	18000
вул. Радянська, гаражне будівництво	14000
вул. Піонерська, територія лісоторгової бази, промислове використання	8000
вул. Спортивна, ділянка під гральний майданчик, житлова та громадська забудова	6000
вул. Леніна, промислове використання	3000
вул. 8 Березня, біля складів ГО, промислове використання	2500
вул. Робітничка 1, житлова та громадська забудова	1800
вул. Садова, виїзд на с. Величківка, ведення селянського господарства	32

Площа території міста у встановлених адміністративних межах складала 1035 га на 01.12.1998р. Постановою Верховної Ради країни № 2644-111 від 11 липня 2001р. межі міста розширено на 533,4 га, що складає загалом 1568,4 га.

Розподіл земельних ділянок за призначенням у місті наступний:

1. У приватній власності громадян знаходиться 466,56 га

З них:

- будівництво та обслуговування – 373,48 га;

- ведення особистого селянського господарства – 93,08 га.

2. У городньому користуванні громадян – 312,7 га, якими вони користуються на міських масивах.

3. Земельні ділянки під болотами та водними поверхнями – 167,0 га.

4. Під пасовищами та луками – 93 га.

5. Під індивідуальною забудовою – 43,5 га.

6. Під орендним використанням земельних ділянок несільськогосподарського призначення – 37,892 га.

7. Під дорогами та вулицями – 136,0 га.

8. Несільськогосподарське використання – 308,44 га.

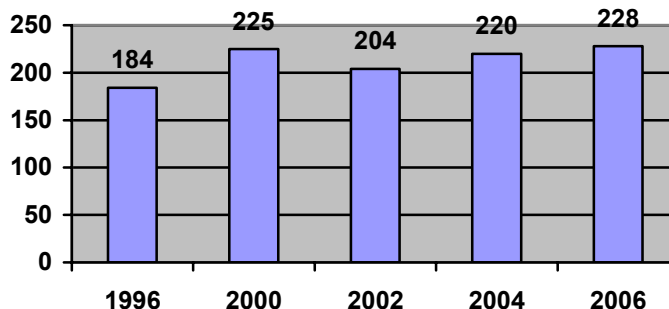
9. Рілля складає близько 228,28 га.

Необхідно відзначити, що станом на 01.01.2007 року міською радою надано 471 ділянку, з яких незабудованими залишаються 321.

VII. ЗАКЛАДИ СУСПІЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА

	1996	2000	2002	2004	2006
Разом	184	225	204	220	228
Районна гімназія	91	104	103	117	113
Школа ім. Т.Г.Шевченка	93	121	101	103	115

Випускники шкіл

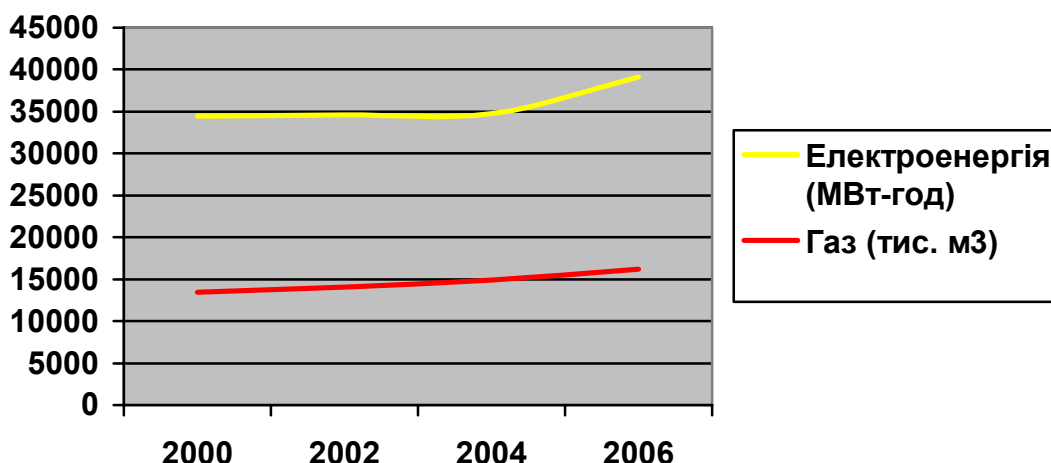
Кількість випускників двох середніх навчальних закладів міста Мени протягом останніх 4 років дещо зросла, проте загалом залишається стабільною. Слід відмітити відсутність у місті професійно-технічного навчального закладу, **що обмежує місцеву пропозицію ринку праці та заохочує відтік молоді з міста.** У місті існує філія вищого навчального закладу – Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна», але це не може повністю вирішити питання щодо залучення молоді в Мену.

Єдиною лікувальною установою амбулаторного типу є центральна районна лікарня, яка нараховує 230 ліжок.

Не рахуючи спортивних майданчиків та залів у середніх навчальних закладах, місто має єдину споруду спортивно-культурного призначення – центральний стадіон «Колос», який вміщує 1500 глядачів. Заходами, які збирають найбільшу кількість глядачів, є районні та обласні чемпіонати з футболу, а також заходи до Дня фізкультури і спорту.

Таблиця 27. Енергоспоживання (на рік)				
	2000	2002	2004	2006
Електроенергія (МВт-год), у тому числі:	34436	34591	34765	39124
- населення	13110	13251	13406	15248
- підприємства	13331	9561	14470	16847
Проектна потужність	85	85	85	85
Газ (тис. м ³)	13424	14046	14912	16201
Проектна потужність	459	459	459	459
Питна вода (тис. м ³)	380,7	X	258,8	355
Проектна потужність	458,3	458,3	458,3	458,3
Опалення (Гкал), у тому числі:	X	X	X	X
- населення	X	X	X	X
- підприємства	X	X	X	X
Проектна потужність	X	X	X	X

Енергоспоживання

Динамічно зростають обсяги енергоспоживання на рік. При цьому проектні потужності мереж залишаються незмінними. Якщо не буде вжито заходів щодо удосконалення мереж, це призведе до їхнього перенавантаження, а в екстремальному варіанті розвитку подій може спричинити аварії. **Відтак, нагальною є потреба у модернізації комунальних мереж.**

З метою поліпшення якості житлово-комунального обслуговування населення в місті реалізується програма реформування житлово-комунального господарства. В галузі функціонують підприємства різних форм власності, в тому числі ЗАТ «Менський комунальник», ТОВ «Менська ЖЕД», Менська дільниця теплових мереж ВАТ «Облтеплокомуненерго», ТОВ «Комунтехсервіс». Для утримання житлових будинків і прибудинкових територій створено 9 об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

Для обслуговування житлових будинків і при будинкових територій, надання послуг водопостачання, водовідведення та теплопостачання в місті функціонують наступні підприємства:

- ТОВ «Менська ЖЕД» (обслуговує 11 житлових будинків загальною площею 11,307 тис. кв.м. (225 квартир));
- ЗАТ «Менський комунальник» (обслуговує 24,7 км. комунальних мереж водопостачання та 9,9 км. комунальних мереж водовідведення);
- Менська дільниця ВАТ «Облтеплокомуненерго» (обслуговує 4370 м. теплових мереж та опалює 49,7 тис. кв.м. площі будівель, із них житлового сектору – 19,3 тис.кв.м., 24,3 кв.м. – установ та організацій бюджетної сфери).
- Міська дільниця КП «Облсвітло» обласної ради.

Облік дорожнього руху у місті не здійснюється. **Громадського транспорту в місті немає.**

VIII. ДОВКІЛЛЯ

Оскільки в місті нема промислових підприємств-гігантів, стан довкілля є в цілому задовільним. Основною проблемою в цьому відношенні є збирання та вивезення сміття з вулиць. Протягом 2006 року його обсяг склав 1094 тони, загальна вартість утилізації – 9,7 тис. грн. У середньостроковій перспективі вірогідним є виникнення проблем з розширенням сміттєзвалища.

Профіль громади міста Мена

Проблемою є значний потік автотранспорту, зокрема, вантажного, через місто. За підрахунками міської ради, потік вантажних автомобілів досягає 1500 машин на день. Крім того, міську владу турбує забруднення ґрунтів та поверхневих вод.

ІХ. ТУРИЗМ

Облік динаміки кількості відвідувачів міста як такий не ведеться. Однак за основу можуть бути взяті показники відвідування Менського зоопарку (див. нижче). Місто та район мають наступні туристичні атракції:

- 1) **Менський зоологічний парк**¹³ (заснований у 1977 році; колекція нараховує 560 одиниць, 120 видів тварин; близько 30 тис. відвідувачів на рік; зоопарк відноситься до комунальної власності Чернігівської обласної ради);
- 2) джерело мінеральної води «Остреч» (видобувається зі свердловини з глибини 830 метрів, має лікувальні властивості, використовується в лікувальних процедурах), лікувальні грязі;

Туристичної інфраструктури у місті практично не існує. Єдиний готель під назвою «Десна» може розмістити лише 11 відвідувачів та потребує значної модернізації. Недостатньо розвинутою є і мережа громадського харчування. Щоправда, слід відзначити наявність санаторію «Остреч», який має 250 ліжок-місць.

Х. ПЛАНИ РОЗВИТКУ

Назва програми	Рівень (державна/область/район)	Термін дії
Програма реформування житлово-комунального господарства	район	до 2010
Програма розвитку малих міст	район	до 2011
Програма зайнятості населення	район	до 2011
Програма розвитку житлово-комунального господарства міста Мена на 2006-2010 роки	місто	до 2010
Цільова програма освітлення міста Мена на 2007-2009 роки	місто	до 2009
Програма розвитку водопостачання	місто	до 2010

Проект	Кошторисна вартість (млн. грн.)	Джерело фінансування
Реконструкція КНС	1,20	державний бюджет
Реконструкція котельні	0,40	державний бюджет
Буріння свердловини	1,10	державний бюджет
Модернізація житлового господарства	0,20	державний бюджет

¹³ Єдиний зоологічний парк у районному центрі на теренах колишнього СРСР (!).

Профіль громади міста Мена

Капітальне будівництво водогону	1,1	державний бюджет
РАЗОМ	4	

Таблиця 30. Основні об'єкти благоустрою на 2008 рік

<i>№ п/п</i>	<i>Назва об'єкту чи будівництва</i>	<i>Джерела фінансування</i>	<i>Орієнтовна вартість робіт, тис. грн.</i>
Благоустрій			
1.	Реконструкція території біля фонтану	Міський бюджет	20,0
2.	Благоустрій міських парків	Міський бюджет	10,0
3.	Роботи по впорядкуванню пляжу, очищенню р. Мена	Державний бюджет	
4.	Будівництво громадського туалету (на території міськради)	Міський бюджет	5,0
Вуличне освітлення			
1.	Реконструкція вуличного освітлення в центрі міста.	Міський бюджет	50,0
2.	Облаштування світильників на стоянці біля «Маркету», в парку по вул. Леніна	Міський бюджет	15,0
3.	Будівництво ліній вуличного освітлення: вул. Перемоги., пров. Піонерської, вул. Слов'янська.	Міський бюджет	20,0
Розвиток міського водогону, водовідведення та газифікація.			
1.	Реконструкція і будівництво водопровідних мереж.	Державний бюджет Міський бюджет	1400 150,0 (співфінансування)
2.	Будівництво станції знезалізнення води	Державний бюджет Міський бюджет	300,0 30,0 (співфінансування)
3.	Будівництво ШРП з метою покращення газопостачання жителів вулиць Жукова, Таращанської, Робітничої та ін.	Міський бюджет	40,0
4.	Будівництво водогону від нової артсвердловини до водонапірної башти (територія школи ім. Шевченка)	Міський бюджет	150,0

Профіль громади міста Мена

Реконструкція міського ринку			
1.	Поточний ремонт дорожнього покриття, яке прилягає до ринку, ремонт тротуару.	Міський бюджет	40,0
Реконструкція центральної частини міста			
1.	Заміна та ремонт декоративної огорожі по вул. Жовтневій, Леніна – 300 м.	Міський бюджет	20,0
2.	Облаштування автостоянки біля Троїцького ринку	Міський бюджет	80,0
3.	Заміна огорожі по вул. Урицького, біля д/с ім. Щорса, по вул. Гагаріна, д/с ім. Гагаріна	Міський бюджет	30,0
Будівельні та ремонтні роботи			
1.	Капітальний ремонт МП „Сніжинка”	Бюджетні кошти	40,0
Дорожнє господарство			
1.	Поточний ремонт вулиць без твердого покриття	Міський бюджет	40,0
2.	Поточний (ямковий) ремонт міських вулиць з твердим покриттям	Міський бюджет	80,0
3.	Капітальний ремонт дорожнього покриття	Міський бюджет.	120,0
4.	Капітальний ремонт тротуарів (вул. Ч. Площа, ім. Шевченка)	Міський бюджет	70,0
5.	Проведення заходів по безпеці руху на вулично-шляховій мережі міста (установка та заміна дорожніх знаків, розміток та ін.)	Міський бюджет	30,0

У Мені та Менському районі, як і в більшості українських міст, діє низка програм місцевого, регіонального та національного рівня, деякі з яких наведено у відповідній таблиці. Більшість із них є короткостроковими. Головними недоліками, властивими для існуючих програм та планів дій національного та регіонального (область, район) рівнів, є:

- недостатньо конкретне визначення заходів елементарного рівня (конкретних проектів, кроків з реалізації програм);
- відсутність реальних кількісних показників реалізації;
- недостатньо чітке бюджетне планування (визначення джерел та обсягів фінансування лише в загальних рисах).

До планів міської влади на найближчі два роки входить реалізація низки інвестиційних проектів, які мають бути профінансовані з державного бюджету. Їхня загальна кошторисна вартість складає 4 млн. грн. Ці кошти будуть інвестовані в розвиток інфраструктури, необхідної для нормальної життєдіяльності міста. Важливу роль в планах міської влади займає благоустрій міста.

XI. ПІДСУМКИ

- 1. Кількість постійного населення є відносно стабільною.** У порівнянні із показниками інших міст та загальноукраїнськими даними, темпи зменшення кількості жителів не є загрозливими в середньостроковому періоді. Середньорічний темп зменшення кількості населення протягом 2002-2006 років склав 0,5%.
- 2. Вікова структура населення викликає занепокоєння.** Смертність стабільно перевищує народжуваність, що відбивається на «віковому індексі». В разі відсутності стимулів (у першу чергу, економічних) до підвищення народжуваності, кількість населення працездатного віку надалі зменшуватиметься швидше, ніж поповнюватиметься, що в довгостроковому періоді становить загрозу для місцевої економіки.
- 3. Житлове забезпечення мешканців Мени є достатнім з кількісної точки зору.** Кількість помешкань на душу населення складає 40,2, що наближається до аналогічного показника по Україні. **Однак наявне житло є морально застарілим**, що зумовлює необхідність оновлення житлового фонду.
- 4. Зайнятість населення у місті є стабільною**, у той час як обласний та районний показники зменшуються. Це в значній мірі зумовлено високим рівнем самозайнятості населення.
- 5. Реальні доходи населення Мени зростають повільно**, в основному не перевищуючи загальноукраїнські темпи. Швидке зростання індексу споживчих цін загрожує негативно відбитися на рівні життя населення та купівельній спроможності місцевих споживачів, що є негативним фактором для розвитку бізнесу.
- 6. Рівень зареєстрованого безробіття перевищує обласні та загальноукраїнські показники.** Найбільшим попитом на ринку праці користуються молоді (18-27 років) люди з професійно-технічною або загальною середньою освітою.
- 7. Поступово покращуються умови ведення малого бізнесу.** Свідченням цього є значне зростання кількості суб'єктів підприємницької діяльності-фізичних осіб (1097, або 80,1% усіх суб'єктів господарської діяльності). Досить ефективною є спрощена система оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності.
- 8. Виробничі галузі є важливою складовою місцевої економіки.** З одного боку, саме промислові підприємства є найбільшими роботодавцями. З іншого боку, значним є обсяг реалізованої промислової продукції (173,5 млн. грн. за підсумками 2006 року).
- 9. Капітал та робоча сила поступово перетікають з сільського господарства до торгівлі і сфери послуг.** Це створює сприятливі можливості для розвитку малого і середнього підприємництва у середньо- та довгостроковому періодах.
- 10. Надходження до міського бюджету розвитку є недостатніми.** Головним джерелом надходжень до міського бюджету є податок з доходів фізичних осіб, який не може бути зарахований до бюджету розвитку.
- 11. Місто має низку земельних ділянок, придатних для ведення господарської діяльності.** Вони є важливим ресурсом для залучення інвестицій, поповнення бюджету розвитку та створення нових робочих місць.
- 12. Місто не має сучасного Генерального плану.** Існуючий план розрахований до 2008 року і потребує оновлення. Це ускладнює виділення земельних ділянок для ведення господарської діяльності та перешкоджає використанню інвестиційного потенціалу Мени у повній мірі.

13. Відсутність професійно-технічних навчальних закладів негативно відбивається на розвитку міста. Це веде до зниження загальної якості місцевої робочої сили та погіршення демографічної ситуації за рахунок вибуття молоді.

14. Міські мережі потребують оновлення. Як і в інших українських містах, житлово-комунальне господарство та міські мережі потребують вдосконалення та оновлення, інакше це загрожує перенавантаженням та аваріями в недалекому майбутньому.

15. Стан довкілля є в цілому задовільним. Це зумовлюється незначною кількістю великих промислових підприємств, які забруднювали б навколишнє середовище. У середньостроковій перспективі, вірогідно, виникнуть проблеми з утилізацією побутових відходів через зростання їхніх обсягів. Іншою проблемою є значний потік автомобілів через місто.

16. Місто має декілька туристичних атракцій. Головну роль серед них грає зоопарк, кількість відвідувачів якого складає 30 тисяч на рік. Він являє собою перспективне джерело залучення зовнішніх коштів в економіку міста та створює добрі передумови для розвитку туристичного кластеру¹⁴.

17. У міській владі є певні інвестиційні плани. В основному вони зосереджені на вдосконаленні міських мереж та житлово-комунального господарства. Комплексної програми розвитку міста на найближчі 5-10 років не існує.

¹⁴ Кластер – неформальне об'єднання низки підприємств різних видів діяльності навколо однієї галузі. Наприклад, туристичний кластер – співпраця між готелем, ресторанами та парком розваг. У радянські часи застосовувалось схоже поняття – територіально-виробниче об'єднання.

Профіль громади міста Мена

Підготовлено

Менською міською радою

та

Агенцією «Чернігів Інвест»

у співпраці з

Проектом «Економічний розвиток міст»

За підтримки USAID